

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อ
ของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

จักรพันธ์ อารีศรีสม

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ชื่อเรื่อง

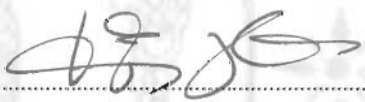
ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อ
ของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

โดย

จักรพันธ์ อารีศรีสม

พิจารณาเห็นชอบโดย

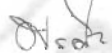
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)
วันที่ 19 เดือน พ.ค. พ.ศ. 50

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วราภรณ์ ศิริโกตากิจ)
วันที่ 19 เดือน พ.ค. พ.ศ. 50

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรศักดิ์ โพธิ์อุโมงค์)
วันที่ 19 เดือน พ.ค. พ.ศ. 50

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ดลกร ขวัญคำ)
วันที่ 19 เดือน พ.ค. พ.ศ. 50

สำนักงานบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)
ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
วันที่ 19 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2550

ชื่อเรื่อง	ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อของสหกรณ์ การเกษตรแม่ทา จำกัด
ชื่อผู้เขียน	นายจักรพันธ์ อารีศรีสม
ชื่อปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

บทคัดย่อ

ในการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1.) ศึกษาวิธีการดำเนินงานในด้านธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด (2.) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด (3.) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า สหกรณ์มีการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 5 ปี มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นตลอด โดยเป็นกำไรจากธุรกิจสินเชื่อมาเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับแต่ละธุรกิจ

สหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้นในปี 2547-2548 จากดำเนินธุรกิจบริการน้ำมัน แต่สหกรณ์ก็มีต้นทุนขายและบริการที่สูงขึ้นเช่นกันจากธุรกิจบริการน้ำมัน การให้สินเชื่อของสหกรณ์มีแนวโน้มสูงขึ้นแต่กำไรกลับไม่เพิ่มตามระดับการให้สินเชื่อเนื่องจากสหกรณ์มีต้นทุนที่สูงขึ้นจากการตามหนี้สงสัยจะสูญ โดยภาพรวมการเติบโตของธุรกิจสินเชื่อและกำไรสุทธิมีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

สำหรับสินเชื่อของสมาชิก มี 2 ประเภทคือ สินเชื่อระยะสั้น และสินเชื่อระยะปานกลาง โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน สมาชิกมีการชำระหนี้และดอกเบี้ยตามกำหนดลดลง ปริมาณเงินหมุนเวียนในธุรกิจสินเชื่อลดลง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ สหกรณ์ควรมีการระดมทุนจากสมาชิกในรูปแบบการถือหุ้น เพื่อให้สหกรณ์มีทุนในการดำเนินธุรกิจสูงขึ้น และสามารถลดเงินกู้จากภายนอก มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม บุคลากรควรศึกษาความรู้ใหม่ๆ ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางและลดความเสี่ยงจากการใช้สินเชื่อ และอีกทั้งควรเร่งรัดการชำระหนี้จากสมาชิก และรับชำระดอกเบี้ยให้ตรงตามกำหนดอีกด้วย

Title	Problems and Guidelines for Improving the Credit Management of Maetha Agricultural Cooperatives Ltd.
Author	Mr. Jakkaphan Aresrisom
Degree of	Master of Business Administration in Business Administration
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Prasert Janyasuphab

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the following : 1) implementation methods on credit business of Maetha Agricultural Cooperatives Ltd. ; 2) implementation outcome on credit business of Maetha Agricultural Cooperatives Ltd. ; and 3) guidelines for improving credit business of Maetha Agricultural Cooperatives Ltd.

Results of the study revealed that the cooperatives had been carried out its business within the previous 5 years and was able to earn profit continually. In the year 2004-2005, the cooperatives gained more income from gasoline business but there was a high cost of this business. However, there was a high tendency of credit service but the profit was not increased as it should be due to high cost of the service. As a whole, it was found that the growth of credit business and not profit had increased a little bit. It was found that the cooperatives earned profit from credit business most. However, the cooperatives had decreased income due to high service cost and high expenses on the increase of suspected bad debt (NPL). In the case of debt of the cooperatives' members, two types of loan they could ask for : short term and moderate term loans. The cooperatives members could use property insecurity in which it was found that there was a decrease on in time debt payment of the cooperatives members. Also, there was a decrease on interest payment. This caused the amount of cash flow was decreased.

This could be suggested that the cooperatives should encourage its members to put some more share in the form of share holders so that the cooperatives will have some more capital for carrying out its business. Besides, it can reduce loan from outside of the cooperatives. The interest rate should property be decreased. Moreover, the cooperatives should learn new information provided by both government agencies and educational institutes. This helps find ways to reduce

risk from credit using. Also, debt payment of the cooperatives members should be accelerated as well as on time interest payment.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยสำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ จรรยาสุภาพ
ประธานกรรมการที่ปรึกษา รวมทั้งกรรมการที่ปรึกษาอีก 2 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. วราภรณ์
ศิริโกคากิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรศักดิ์ โพธิ์อุโมงค์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำพร้อม
ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาพิเศษฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์
อย่างดียิ่ง ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้าย ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ครู-อาจารย์ ที่ประสาทวิชาความรู้แก่
ผู้วิจัย ซึ่งมีได้กล่าวขาน ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยเหลือจนการวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

จักรพันธ์ อารีศรีสม

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการสหกรณ์	6
แนวคิดสหกรณ์การเกษตร	13
แนวทางการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร	15
แนวคิดและทฤษฎีสินเชื่อการเกษตร	17
การวิเคราะห์ความสามารถขององค์กร	24
การวิเคราะห์งบการเงิน	25
แผนกลยุทธ์	29
การสนทนากลุ่ม	31
โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	40
สถานที่ดำเนินการวิจัย	40
ประชากร	40

เครื่องมือในการวิจัย	40
ข้อมูลในการวิจัย	41
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
ระยะเวลาในการทำวิจัย	41
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	42
ส่วนที่ 1 วิธีการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อ	42
ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อ	44
ส่วนที่ 3 แนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อ	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	59
สรุปผลการวิจัย	59
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	59
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	65
ภาคผนวก ก ประวัติผู้วิจัย	66

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก	49
2 เปรียบเทียบการรับชำระหนี้	51
3 เปรียบเทียบการชำระดอกเบี้ยเงินกู้	52
4 วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน	54

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	โครงสร้างองค์กรสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด	34
2	ระบบการบริการการจัดการสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด	35
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
4	การเปรียบเทียบปริมาณธุรกิจของสหกรณ์	45
5	กำไรสุทธิของสหกรณ์	46
6	รายได้ของสหกรณ์	46
7	ต้นทุนขายและบริการ	47
8	การให้สินเชื่อแก่สมาชิก	48
9	กำไรธุรกิจสินเชื่อ	48
10	การจ่ายเงินกู้ระยะสั้นและจำนวนสัญญา	49
11	การจ่ายเงินกู้ระยะปานกลางและจำนวนสัญญา	49
12	ต้นทุนบริการ/ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจของธุรกิจสินเชื่อ	50
13	เปรียบเทียบการชำระหนี้	51
14	อัตราส่วนร้อยละของการชำระได้จริง	52
15	เปรียบเทียบการชำระดอกเบี้ย	53
16	การชำระดอกเบี้ยเป็นร้อยละ	53

บทที่ 1

บทนำ

สหกรณ์ของไทย เกิดจากการที่รัฐได้คิดหาวิธีช่วยเหลือเกษตรกรในปลายสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยเกษตรกรในสมัยนั้นต้องปรับตัวตาม ระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตนเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าขาย ทั้งยังไม่มีทุนของตน รัฐจึงหา วิธีช่วยเหลือ โดยจัดหาเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำมาให้กู้ยืมและเพื่อให้มีการดูแลเงินกู้และสามารถเรียก เก็บเงินกู้ได้ จึงได้เลือกวิธีการสหกรณ์มาใช้เพื่อให้มีการควบคุมกันเองในหมู่สมาชิก โดยได้เริ่ม ศึกษาวิธีการสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2457

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงศึกษาและนำการสหกรณ์ เข้ามาใช้ กับราษฎรประเทศไทย เป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. 2459 ที่อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ ราษฎรได้นำระบบสหกรณ์มาช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกษตรกรมีความ เป็นอยู่ที่ดีจวบจนถึงปัจจุบัน

จากธุรกิจสหกรณ์ ซึ่งเริ่มด้วยธุรกิจสินเชื่อขยายธุรกิจด้านอื่น เพื่อบริการแก่สมาชิก ให้ได้มากขึ้น เช่น ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย ธุรกิจแปรรูป การบริการ เป็นต้น โดยแบ่งเป็น ประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ และคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ มีการสร้างเครือข่าย ทั้งใน ระดับประเทศและระหว่างประเทศจึงนับว่าขบวนการสหกรณ์เป็น ขบวนการทางเศรษฐกิจและ สังคมที่ใหญ่ ของโลกก็ว่าได้

ในภาวะปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทุกธุรกิจจึงต้องแข่งขันเพื่อความอยู่ รอดของตนเอง มีการเกิดและปิดตัวเองลงอยู่ตลอดเวลา แต่สำหรับธุรกิจอีกลักษณะหนึ่งสามารถ ดำรงอยู่ได้ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร สภาวะเศรษฐกิจจะหดตัวหรือขยายตัวแค่ไหน ระบบ ธุรกิจดังกล่าวคือ ระบบสหกรณ์ ธุรกิจนี้มุ่งจะช่วยเหลือแก่มวลสมาชิก ไม่มุ่งเน้นผลกำไรจากการ ดำเนินงาน มีการจัดหาสินค้าและบริการมาให้แก่สมาชิก

สหกรณ์อีกประเภทหนึ่งคือ สหกรณ์การเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ ประกอบอาชีพเดียวกันทางการเกษตรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร จัดหาเงินทุนมา บริการแก่สมาชิก เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังมีการรวมซื้อรวมขายในธุรกิจดังกล่าวอีกด้วย แม้ธุรกิจนี้จะไม่ทำกำไรได้เท่ากับธุรกิจอื่น แต่หากมองภาพรวมที่สมาชิกส่วนใหญ่ ซึ่งเป็น เกษตรกรและมีฐานะยากจนจะได้รับถือว่าคุ้มมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าคงจะไม่มีธุรกิจใดเห็น ความสำคัญของมวลสมาชิก เน้นการช่วยเหลือกัน ให้ความสำคัญเท่าเทียมกันทุกคนในฐานะเป็น

เจ้าของสหกรณ์และสามารถฝ่าฝืนอุปสรรคต่างๆ จากสถานะเศรษฐกิจทุกยุคสมัยได้ทำสหกรณ์อีกแล้ว

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยของเรามีประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งประชากรจำนวนดังกล่าวมีฐานะยากจน การที่จะหาแหล่งเงินทุนมาประกอบอาชีพนั้นเป็นปัญหาอย่างมาก หากจะไปกู้กับเจ้าหนีนอกระบบก็จะถูกคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูง จนบางครั้งยอดของดอกเบี้ยสูงเกือบเท่าต้นเงินก็มี

สถาบันการเงินที่มีการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร นอกจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แล้วก็ยังมีสหกรณ์ในภาคต่างๆ และสหกรณ์การเกษตรก็เป็นอีกแหล่งเงินทุนหนึ่งของมวลสมาชิกในการกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ นอกเหนือจากธุรกิจสินเชื่อแล้วก็ยังมีธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจน้ำมัน เป็นต้นที่นำมาบริการแก่สมาชิก

ธุรกิจของสหกรณ์ในส่วนของสินเชื่อนั้น โดยวัตถุประสงค์หลัก คือ ช่วยเหลือให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพและเพื่อการผลิตอย่างเพียงพอ แต่ในบางครั้งสมาชิกก็นำสินเชื่อที่ได้ ไปใช้ในการบริโภคพร้อมกับการผลิตและอาจนำเงินดังกล่าวไปใช้ผิดวัตถุประสงค์นอกภาคการเกษตร ทำให้เงินที่จะนำไปใช้เพื่อการผลิตให้เกิดมูลค่า ต้องเสียไปและมีผลกระทบกับตัวสหกรณ์โดยตรง เมื่อสมาชิกไม่สามารถนำเงินมาส่งชำระคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 22 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2514 ประกอบธุรกิจให้บริการสมาชิกในด้านสินเชื่อ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต ธุรกิจบริการ และการรับฝากเงินจากสมาชิกสหกรณ์

จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด ณ 31 มีนาคม พ.ศ.2548 สหกรณ์มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 2,241 คน ประกอบด้วย 39 กลุ่มในท้องที่ 6 ตำบล

ในปีทางบัญชี 2547 สหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินการจำนวน 5,202,516.22 บาท มีทุนดำเนินงานจำนวน 149,696,550.01 บาท ประกอบด้วยจากการกู้ยืม 2 แหล่งเงินทุน คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 44,634,825.50 บาท และกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นจำนวนเงิน 1,085,000.00 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 45,719,825.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.54 เจ้าหนี้การค้าและอื่นๆจำนวน 6,117,381.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.09 เงินรับฝาก

จำนวน 43,042,884.08 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.75 ทุนเรือนหุ้นจำนวน 39,037,030.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.08 ทุนสำรองและทุนอื่นๆจำนวน 15,779,428.88 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.54 ซึ่งถือว่าเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่มีแผนการดำเนินงานครอบคลุมทั้งอำเภอ สหกรณ์มีผลประกอบการที่น่าพอใจทั้งในส่วนของการกำไร ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาในส่วนของการดำเนินงานซึ่งมีปัญหาดังต่อไปนี้

ด้านสินเชื่อ

เมื่อได้ศึกษาข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปี จะเห็นว่าสหกรณ์ยังประสบปัญหาด้านการส่งคืนในส่วนของการเงินและดอกเบี้ย โดยสหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกระหว่างปีจำนวน 59,093,605 บาท จากจำนวน 842 สัญญา (เฉลี่ยสัญญากู้ละ 70,182.43 บาท) มีต้นเงินที่ถึงกำหนดชำระระหว่างปี 50,317,278 บาท สหกรณ์รับชำระจริง 31,691,968 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.98 ของเงินที่ต้องชำระ ดอกเบี้ยค้างยกมาจำนวน 1,539,489 บาท ได้รับชำระระหว่างปี 606,997 บาทคิดเป็นร้อยละ 39.43 คงเหลือ 932,492 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.57 ระหว่างปีมีดอกเบี้ยค้างเพิ่มอีก 1,685,947 บาท ดังนั้นดอกเบี้ยค้าง ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2548 จำนวน 2,618,439 บาท สหกรณ์ยังไม่สามารถเรียกเก็บต้นเงินและดอกเบี้ยจากสมาชิกที่กู้ไปได้ตามเวลาอีกจำนวนมาก อาจทำให้สหกรณ์ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อดำเนินการได้ในอนาคตอันใกล้

หากสหกรณ์ไม่มีความรอบคอบในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกแล้ว อาจจะทำให้เกิดปัญหาการส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกับสหกรณ์ได้ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในปัจจุบันประสบกับปัญหาดังกล่าวอยู่ และมีอัตราส่วนของผู้ที่ชำระเงินเกินกำหนดระยะเวลาที่ทำสัญญากันไว้สูงมากเช่นกัน ส่งผลกระทบให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจสูงขึ้นด้วย ประกอบกับสหกรณ์ส่วนใหญ่ได้ไปกู้เงินจาก ธ.ก.ส. สหกรณ์อื่นๆ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์มาดำเนินธุรกิจ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อถึงการส่งชำระหนี้ของตัวสหกรณ์และความเชื่อมั่นของสถาบันการเงินที่สหกรณ์ไปกู้ยืมแน่นอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อปี พ.ศ.2544 - 2548 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาแก้ไขและนำมาพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

ข้อจำกัดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะธุรกิจสินเชื่อ สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัดเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ปัญหา อุปสรรค โดยกรณีศึกษาดังกล่าว สามารถปรับใช้กับสหกรณ์ในภาคการเกษตรที่มีลักษณะของธุรกิจสินเชื่อในลักษณะเดียวกัน
2. ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ จะเป็นประโยชน์โดยตรงในด้านการรับชำระหนี้จากสมาชิกและเพิ่มผลกำไรของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด หากได้นำข้อมูลดังกล่าวไปปรับใช้ ตามความเหมาะสมแห่งปัญหาในขณะนั้น
3. สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกและติดตามหนี้

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ทั่วไป

- สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด อ.แม่ทา จ.ลำพูน
- สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด
- กรรมการดำเนินการ หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด
- ประธานกลุ่ม หมายถึง หัวหน้าแต่ละกลุ่ม ที่สมาชิกเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทนของตัวเองในการทำกิจกรรมกับสหกรณ์
- ฝ่ายจัดการ หมายถึง ผู้จัดการสหกรณ์และพนักงานฝ่ายต่าง ๆ ของสหกรณ์

พนักงาน หมายถึง พนักงานของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัดเป็นฝ่ายจัดการ รับนโยบายจากคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อนำไปปฏิบัติเช่น ด้านสินเชื่อ ด้านธุรการ ด้านการเงิน บัญชี

ปีทางบัญชี หมายถึง ปีทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด เช่น ปีทางบัญชี 2549 คือ การ ดำเนินธุรกิจตั้งแต่ 1 เมษายน 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นซึ่งไม่ตั้งอยู่ในความแน่นอน ความรู้สึก จริง แต่ขึ้นกับจิตของแต่ละบุคคล

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การดำเนินธุรกิจ หมายถึง การบริการของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด เพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกของสหกรณ์ โดยมีการทำธุรกิจต่างๆ เช่น ธุรกิจสินเชื่อ

ธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง การให้เงินกู้กับสมาชิก

การให้เงินกู้ หมายถึง การให้เงินกู้ของสหกรณ์ทั้งระยะสั้น, ระยะปานกลางและระยะยาว เพื่อให้สมาชิกนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการกู้

เงินรับฝาก หมายถึง การรับฝากเงินจากสมาชิกตามความสมัครใจ

ผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ หมายถึง ผลในทางเศรษฐกิจสหกรณ์

ผลในทางเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยมุ่งช่วยเหลือสมาชิก ให้ได้รับผลประโยชน์ ตามหลักและวิธีการสหกรณ์

ผลในทางสหกรณ์ หมายถึง การที่สมาชิกรู้และเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ มีอุดมการณ์สหกรณ์ เข้าใจสิทธิหน้าที่และการมีส่วนร่วมทางสหกรณ์

ผลทางสังคม หมายถึง การที่สหกรณ์รับผิดชอบห่วงใยและ ช่วยเหลือกับชุมชนในพื้นที่ สหกรณ์ตั้งอยู่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหา และดำเนินการวิจัยได้สมบูรณ์ครอบคลุมในทุกด้าน ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสหกรณ์
2. แนวคิดสหกรณ์การเกษตร
3. แนวคิดและทฤษฎีสินเชื่อเกษตรกร
 - ประเภทของสินเชื่อ
 - หลักการพิจารณาสินเชื่อ
 - หลักการดำเนินงานสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร
 - การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร
4. การวิเคราะห์ความสามารถขององค์กร
5. การวิเคราะห์ทางการเงิน
6. แผนกลยุทธ์
7. การสนทนากลุ่ม
8. โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสหกรณ์

เมื่อมีการจัดการสหกรณ์แล้ว การจัดองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของธุรกิจสหกรณ์มากที่สุด (ประพันธ์ เสวตนันท์, 2538: 170) และ พสุ สัตถาภรณ์ (2533: 168) กล่าวว่า ในการจัดการสหกรณ์หรือการจัดการธุรกิจอื่นใดต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) เราเรียกปัจจัยเหล่านี้ว่า ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดทำอย่างไร ผู้บริหารจึงจะผสมผสานให้ปัจจัยหรือทรัพยากรเหล่านี้ เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การผสมผสานนั้นจะต้องผ่านกระบวนการจัดการ (Management Process) ซึ่งได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคล การอำนาจการ การประสานงาน การควบคุมงาน นั่นเอง

เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ออกมา เราเรียกว่า Output ซึ่งจะต้องเป็นผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประหยัด (Economy) และพึงพอใจ (Satisfaction) ผลลัพธ์จากการบริหารหรือการจัดการสหกรณ์ก็คือ การบรรลุสำเร็จวัตถุประสงค์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางสหกรณ์นั่นเอง

สุชิน ปลีพะจินดา (2537:43 – 44) กล่าวถึงปัจจัยภายในที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานดังนี้

1. คน (Men) ในการดำเนินงานของสหกรณ์จะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง 3 ฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ ความสำเร็จของสหกรณ์นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่เหมาะสมของบุคคลในฝ่ายต่าง ๆ แล้ว ยังขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ และหลักการสหกรณ์ หน้าที่และความรับผิดชอบที่แต่ละคนมีอยู่ในสหกรณ์ด้วย

2. เงิน (Money) สหกรณ์สามารถระดมเงินเพื่อใช้เป็นทุนดำเนินงานจากแหล่งต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 จากสมาชิก ได้แก่ ค่าหุ้น และเงินรับฝาก

2.2 จากสหกรณ์เอง ได้แก่ การสะสมทุนสำรองและทุนต่าง ๆ ที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

2.3 จากสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนอื่นๆ ได้แก่ การกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และทางราชการ

ความสำเร็จของสหกรณ์ ส่วนหนึ่งจะเกิดจากการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการจัดหาเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ และการใช้เงินทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด

3. วัสดุอุปกรณ์ (Materials) ในที่นี้วัสดุอุปกรณ์จะรวมถึงเครื่องมือ เครื่องจักร และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของสหกรณ์ด้วย อย่างไรก็ตามการลงทุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ที่คุ้มค่าด้วย

4. การจัดการ (Management) การจัดการคือการนำเอาทรัพยากร คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เข้าประสานกันเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ได้รับผลตอบแทนมากที่สุด โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดหรือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

ในขณะเดียวกัน กฤษณะ มาเทียนและจเรย์ สนประเทศ (2542 : 30 – 37) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการสหกรณ์ ปัจจัยในการบริหารที่จะทำการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไว้ และความสำเร็จในการจัดการสหกรณ์ไว้ดังนี้ ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ประเภทใดก็

ตามการจัดการส่วนใหญ่จะยึดถือในแนวทางปฏิบัติอันเดียวกัน ตามหลักการสหกรณ์เพราะสหกรณ์เป็นทั้งสมาคมและวิสาหกิจในขณะเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานหรือการจัดการสหกรณ์ อยู่ในระบบและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอุดมการณ์สหกรณ์ ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสหกรณ์ จะต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการการจัดการสหกรณ์ ซึ่งแยกพิจารณาในหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์จะต้องดำเนินธุรกิจกับสมาชิกก่อนบุคคลภายนอก การดำเนินการต่าง ๆ ของสหกรณ์มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายประการแรก คือ สหกรณ์จะกระทำกับบุคคลที่เป็นสมาชิกอันดับแรก เพราะสหกรณ์เป็นของสมาชิกระบุดำเนินการเพื่อประโยชน์ของสมาชิก เมื่อสหกรณ์อำนวยความสะดวกหรือการบริการแก่สมาชิกโดยทั่วถึงและครบถ้วนแล้ว จึงจะช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มิได้เป็นสมาชิก แต่จะต้องไม่มีผลกระทบต่อความเสียหายอันจะเกิดขึ้นแก่สมาชิกและสหกรณ์ ในกรณีใดก็ตามถ้าสหกรณ์เห็นว่ายังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือแก่บุคคลภายนอกได้ สหกรณ์จะให้บริการเฉพาะสมาชิกเท่านั้น ฉะนั้นบุคคลภายนอกหรือประชาชนทั่วไป อยากจะให้สหกรณ์ช่วยเหลือ ก็จะต้องสมัครสมาชิกสหกรณ์เสียก่อน

2. สหกรณ์จะต้องจัดการแบบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความเสมอภาคและเสรีภาพมีการจำกัดในการออกเสียง กล่าวคือ หนึ่งคนออกได้หนึ่งเสียง

3. สหกรณ์จะต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจกับสหกรณ์ การจัดการสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ สหกรณ์จะต้องดำเนินการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจกับสหกรณ์ กล่าวคือ สหกรณ์ต้องชักจูง แนะนำ สนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกลำเงินมาลงทุนกับสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการถือหุ้นหรือฝากเงินกับสหกรณ์ สนับสนุนให้สมาชิกทำธุรกิจกับสหกรณ์เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานมีกำไรให้สหกรณ์คืนกำไรให้กับสมาชิกดังนี้

3.1 จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่สมาชิกได้ลงทุนไว้กับสหกรณ์ โดยให้จ่ายอย่างจำกัด ทั้งนี้เพราะเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และลงทุนเพื่อแก้ปัญหา ร่วมกัน มิใช่หวังผลประโยชน์จากการลงทุนเหมือนกับบริษัทจำกัด แต่ต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเสียเปรียบที่จะนำไปฝากไว้กับธนาคาร

3.2 จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้กระทำกับสหกรณ์เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของสหกรณ์มิได้มุ่งแสวงหากำไรที่เป็นที่ตั้ง เพียงแต่ให้มีรายได้พอคุ้มกับรายจ่ายบ้างก็เป็นการเพียงพอแล้ว เป้าหมายหลักของสหกรณ์มุ่งไปยังความอยู่ดีกินดีของสมาชิก หลักการจัดการสหกรณ์ข้อนี้ยังเป็นการยืนยันได้ว่า สหกรณ์ไม่ใช่องค์กรที่บรรดาสมาชิกทั้งหลายจะเข้ามาครอบงำหรือแสวงหากำไรใส่ตนเองและพวกพ้อง และยังได้กล่าวถึงปัจจัยในการบริหารที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.1 การวางแผน หมายถึง การกำหนดการทำงานไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบระเบียบ และเป้าหมายที่แน่นอน มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล มีการกำหนดตัวบุคคลที่จะปฏิบัติงาน ตลอดจนกำหนดงบประมาณที่จะต้องใช้เวลาที่จะต้องปฏิบัติ ตลอดจนหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบในการวางแผน เป็นต้น การจัดการสหกรณ์จะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า สหกรณ์ใดที่มีการวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าแล้ว เปรียบเสมือนว่าสหกรณ์นั้นได้ดำเนินงานเสร็จไปแล้วครั้งหนึ่ง ฉะนั้น การวางแผนการปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการสหกรณ์เป็นอย่างมาก

3.2.2 การจัดองค์กร หรือการจัดส่วนงาน ในการดำเนินงานของสหกรณ์ จะต้องมีการแบ่งงานและกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน ตลอดจนกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานแต่ละหน่วยด้วย

3.2.3 การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึงการจัดหาหรือสรรหาบุคคลมาปฏิบัติงานในสหกรณ์เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการองค์การของสหกรณ์ ตลอดจนการจัดหาหรือสรรหาบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกและผู้นำสมาชิก ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการสหกรณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานบริหารบุคคลและงานสหกรณ์เป็นอย่างดี

3.2.4 การอำนวยการ รวมถึงการสั่งงาน การควบคุมงาน มนุษย์สัมพันธ์ การจูงใจและภาวะผู้นำ (Leadership) การอำนวยการนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการของสหกรณ์ เพื่อที่จะจัดการงานสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ

3.2.5 การประสานงาน หมายถึง ความร่วมมือช่วยเหลือกันในกลุ่มคณะ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ และนอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการจัดระเบียบงานให้กลมกลืนสอดคล้องกัน และป้องกันมิให้ทำงานซ้ำซ้อนกันซึ่งมีความสำคัญมากในการจัดการสหกรณ์ ถ้าการประสานงานไม่มีในสหกรณ์ความร่วมมือก็ไม่เกิดขึ้น

3.2.6 การรายงาน การรายงานสหกรณ์รวมถึงการประชุมสัมพันธ์ที่จะต้องแจ้งให้สมาชิกและประชาชนทราบ อันที่จริงการรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารอยู่มาก การรายงานโดยทั่วไปหมายถึงวิธีการของหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจที่มาติดต่อสอบถาม หรือให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานสำหรับการรายงานของสหกรณ์นั้น ในบางเรื่องได้มีระเบียบกำหนดไว้ให้รายงาน เช่น รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ประจำปี เป็นต้น การรายงานผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ นอกจากจะรายงานให้สมาชิกได้ทราบในฐานะที่เป็นเจ้าของสหกรณ์แล้ว อาจจะรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรายงานให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ กิจกรรมของสหกรณ์

3.2.7 การงบประมาณ เงินทุนหรือการงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการธุรกิจสหกรณ์ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการสหกรณ์ จะต้องทราบถึงกรรมวิธีในการบริหารเงินทุนหรืองบประมาณ ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์

สหกรณ์เป็น องค์กรของประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของและควบคุมโดยสมาชิกผู้ใช้ (Member – Users) เพื่อประโยชน์ของตนสมาชิกเป็นผู้สละเวลา ทรัพยากรทางการเงินและอุดหนุนสหกรณ์ของตน ฝ่ายจัดการที่ได้รับคำตอบแทนต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่าตลอดเวลาควรพร้อมที่จะสนองความต้องการของสมาชิก ซึ่งความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการนั้นรวมถึงความสามารถ ในการบรรลุความสำเร็จในฐานะสหกรณ์ความสำเร็จในฐานะองค์กรธุรกิจและความสำเร็จในฐานะองค์การทางสังคม

ความสำเร็จในฐานะสหกรณ์ คือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกคณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ เพื่อให้การประสานเป็นหนึ่งอันเดียวกันเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจ สำหรับสมาชิกโดยปกติมักจะคิดว่าตนเองอยู่นอกวงการจัดการแต่ในที่สุดความรับผิดชอบในการจัดการก็เป็นสมาชิก เพราะสมาชิกลงทุนในสหกรณ์ สมาชิกจึงมีส่วนเป็นเจ้าของและควบคุมสหกรณ์ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการสหกรณ์เกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ การที่กลุ่มที่คนทั้ง 3 ฝ่ายทำงานเป็นคณะ (Team Work) กล่าวคือจะต้องมีการร่วมมือการประสานงานตลอดจนรู้จักบทบาทของตนเองเป็นอย่างดี

ความสำเร็จในฐานะธุรกิจ ความสัมพันธ์ของผู้จัดการและคณะกรรมการดำเนินงานเป็นส่วนในความสำเร็จในฐานะสหกรณ์ ความสำเร็จในฐานะสหกรณ์จะสนับสนุนความสำเร็จในธุรกิจด้วย ความสำเร็จในฐานะธุรกิจจะสามารถช่วยพัฒนาธุรกิจสหกรณ์เพื่อสนองประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสมาชิกและช่วยให้ประชาชนและสมาชิกยอมรับสหกรณ์ด้วยแต่สหกรณ์ไม่ประสบความสำเร็จในฐานะธุรกิจย่อมทำให้สมาชิกและประชาชนไม่ศรัทธาสหกรณ์ ปัจจัยที่จะทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในฐานะธุรกิจนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสหกรณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจวิธีการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จในฐานะองค์การทางสังคม สหกรณ์ต้องมีความรับผิดชอบและห่วงใยชุมชนช่วยเหลือชุมชน พัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนและประชาชนยอมรับบทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สหกรณ์ใดก็ตามสามารถช่วยตนเองให้ ประสบผลสำเร็จทางธุรกิจ แต่สังคมไม่ยอมรับไม่เคยทำอะไรแก่ชุมชน สหกรณ์นั้นมิอาจกล่าวได้ว่าเป็นสหกรณ์ที่ประสบผลสำเร็จ

บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการจัดการสหกรณ์

ประพันธ์ เสวตนันท์ (2538:173 – 175) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการว่าสามารถทำให้สหกรณ์เกิดความสำเร็จในการจัดการได้ดังนี้ สมาชิกสหกรณ์สามารถทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการได้ดังนี้

1. ต้องสนใจการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการดำเนินงาน
2. ให้ความสนใจกับการดำเนินธุรกิจแบบสหกรณ์ ยอมรับข้อจำกัดต่างๆของสหกรณ์และไม่มุ่งหวังผลเกินไปจนสหกรณ์ไม่สามารถทำได้
3. มีความรักดีต่อสหกรณ์ของตน ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรติดต่อกับพ่อค้าเป็นอันขาด
4. ยินดีเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง
5. ไม่เข้าไปก้าวก่ายในการจัดการของสหกรณ์ ถ้ามีปัญหาอะไรให้ติดต่อตัวผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
6. ให้ความสนใจในการเลือกคณะกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถและน่าเชื่อถือ

7. ลงทุนซื้อหุ้นและฝากเงิน เพื่อเพิ่มทุนให้กับสหกรณ์

ในส่วนที่เป็นภาระของคณะกรรมการดำเนินการนั้น คณะกรรมการจะต้องกำหนดว่าสหกรณ์ควรดำเนินงานอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับนโยบายที่สมาชิกกำหนดและเป็นประโยชน์แก่สมาชิกมากที่สุด เช่นเดียวกับสมาชิกซึ่งจะต้องใช้อำนาจของเขาผ่านที่ประชุมใหญ่เท่านั้น กรรมการดำเนินการแต่ละท่านไม่มีอำนาจโดยเอกเทศ ต้องทำในฐานะคณะกรรมการเท่านั้นวันแต่จะได้รับมอบอำนาจเป็นเรื่องๆ ไปจากคณะกรรมการดำเนินการ

เพื่อให้จัดการสหกรณ์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพคณะกรรมการดำเนินการควรทำดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการในเรื่องการรับสมาชิกเข้า และสมาชิกออก
2. ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์
3. กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์
4. ดำเนินการเรื่องการจ้างและเลิกจ้างพนักงานสหกรณ์ รวมทั้งผู้จัดการ
5. จัดให้มีการตรวจสอบหลักฐานทางบัญชีและการเงิน
6. อนุมัติการสัญญาทางธุรกิจกับผู้แทนจำหน่ายกับผู้ค้าส่ง
7. ตรวจสอบกิจการอย่างเพียงพอเพื่อให้แน่ใจว่าผู้จัดการได้ทำตามนโยบายของ

สหกรณ์

8. ประเมินผลการทำงานของฝ่ายจัดการหรือผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงธุรกิจ สหกรณ์ ให้ดีขึ้น เป็นต้น

ความรับผิดชอบของผู้จัดการและพนักงานระดับสูงได้แก่ การบริหารนโยบายที่ คณะกรรมการกำหนด งานของผู้จัดการเป็นการให้บริการแก่สมาชิกโดยตรง ตัวผู้จัดการคือตัวจักร สำคัญ ถ้าสหกรณ์ได้ผู้จัดการที่มีความสามารถสหกรณ์จะเข้มแข็ง ถ้าผู้จัดการที่อ่อนแอสหกรณ์จะ อ่อนแอไปด้วย

ผู้จัดการต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ดำเนินงานตามแผนของคณะกรรมการดำเนินการ
2. ศึกษางานของสหกรณ์ตลอดเวลาเพื่อทำงานให้กับสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น
3. ปฏิบัติงานประจำวันให้เสร็จลุล่วงไป
4. ใช้สามัญสำนึก ขอคำแนะนำเมื่อจำเป็น
5. จัดจ้างคนดี มีฝีมือ และซื่อสัตย์เข้าทำงาน
6. จัดฝึกอบรมพนักงานสหกรณ์อยู่เสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
7. ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
8. รายงานผลดำเนินงานของสหกรณ์ และแนวทางที่จะทำให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้า

ให้ที่ประชุมคณะกรรมการทราบเป็นประจำ

9. จัดทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ประจำปี
10. วางแผนและคิดโครงการล่วงหน้าถึงความต้องการของสมาชิก
11. ระลึกอยู่เสมอว่า สมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์
12. ไม่ให้สิทธิพิเศษแก่พนักงานสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการหรือสมาชิกเป็น

เฉพาะราย

13. ผู้จัดการไม่แสวงหาสิทธิพิเศษอื่นใดเพื่อตนเอง
14. มีส่วนร่วมในกิจการของชุมนุมสหกรณ์

แนวคิดสหกรณ์การเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตรมีผู้ ศึกษาโดย พันธุม ดิษยมนทล(2530: 42) กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตรคือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้ประกอบทางการเกษตร ดำเนินธุรกิจหลายอย่าง มีหน้าที่จัดหาและให้บริการแก่สมาชิกด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

วิเชียร อินทชาติ (2516: 1) ได้ให้ความหมายว่า สหกรณ์การเกษตร คือสหกรณ์ที่เกษตรกรชาว ไร่ ชาวนา รวมกันตั้งขึ้น โดยสมาชิกของสหกรณ์เป็นเกษตรกรทั้งหมด ตั้งขึ้นมาจะประกอบธุรกิจหลายอย่าง เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

อำนาจ ชีระวนิช(2527: 89) กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรธุรกิจของสมาชิกเกษตรกรมีหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิต เพื่อเพิ่มพูนรายได้ แก่ เกษตรกร ที่เป็นสมาชิก ดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร คือ บริการด้านสินเชื่อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร การตลาด การแปรรูป การปรับปรุงที่ดิน และการส่งเสริมการเกษตร

1. วัตถุประสงค์เฉพาะหน้า เป็นจุดหมายที่สหกรณ์ต้องทำในเวลานี้ คือ การช่วยสมาชิกให้ได้ผลประโยชน์ทางการเงินตามวิธีการของสหกรณ์ ซึ่งใช้วิธีให้บริการแก่สมาชิกโดยไม่ทำการค้าเพื่อแสวงหากำไรดังเช่นธุรกิจเอกชน

2. วัตถุประสงค์สุดท้ายที่ต้องการ คือ ยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้สูงขึ้น (ดารณี เชนฮอลล์, 2528: 3)

พันธุม ดิษยมนทล (2530: 43) กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตรเป็นนิติบุคคลได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ และได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการ คือ

1. จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม
2. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์
3. ช่วยเหลือสมาชิกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนสิ่งของอื่น ๆ
4. ช่วยเหลือสมาชิกในการจำหน่ายผลิตผลของสมาชิกให้ได้ราคาดี
5. ส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่แก่สมาชิก

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2540: 45) สหกรณ์การเกษตร คือ องค์การที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรร่วมกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตร คือ

1. ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร
2. จัดหาวัสดุการเกษตร และสิ่งของที่จำเป็นจำหน่าย
3. จัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิต และผลิตภัณฑ์ของสมาชิก
4. รับฝากเงิน
5. จัดบริการและบำรุงที่ดิน
6. ส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่
7. ให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์

ดังนั้นสรุปทั่วไป สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นจาก ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำหน้าที่ที่จะช่วยเหลือให้มวลสมาชิกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้บริการในรูปแบบสินเชื่อ รับฝากเงิน จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิต ไม่มุ่งเห็นผลกำไร แต่มุ่งบริการช่วยให้สมาชิกได้รับสินค้าและบริการที่ดี และราคาถูก

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากสหกรณ์

จากการที่คนส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและไม่สามารถหาทางออกได้ ซึ่งคนเหล่านี้เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศและฐานะยากจนจึงรวมกันใช้หลักและวิธีการสหกรณ์มาแก้ปัญหา ซึ่ง ประสงค์ สายประเสริฐ (2537: 29) กล่าวถึงผลประโยชน์ทั้งหมด ที่สมาชิกทุกคนจะได้รับจากสหกรณ์

ผลประโยชน์ด้านการเงิน ได้แก่

1. ผลิตภาพเพิ่มขึ้น
2. ใช้จ่ายการผลิตมีราคาต่ำเนื่องจากซื้อครั้งละมากๆ
3. ราคาผลผลิตสูงขึ้น โดยวิธีการตลาดที่ดีกว่า
4. มูลค่าผลผลิตสูงขึ้นจากการแปรรูป
5. สมาชิกใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้ดีกว่าเดิม
6. สินค้าบริโภคราคาถูก
7. รัฐบาลให้เงินช่วยเหลือและสนับสนุน

8. อื่นๆ เช่นการบริการด้านการแพทย์ พิธีศัพ คำแนะนำทางกฎหมาย

ผลประโยชน์ด้านสวัสดิการ ได้แก่

1. เป็นแหล่งรับความช่วยเหลือจากภาครัฐ เช่นการศึกษาอบรม สาธารณสุข อาชีพ
เป็นต้น

2. โครงการทำนองเดียวกับข้อ 1 แต่รับการสนับสนุนจากเอกชน CARE , UNICEF
เป็นต้น

3. สวัสดิการที่สหกรณ์ให้แก่สมาชิก เช่นโครงการด้านสุขอนามัย

ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่

1. เสรีภาพ ความเชื่อมั่นและเคารพตนเอง
2. สถานภาพทางสังคมที่ดีกว่าหมู่เครือญาติ และชุมชนเนื่องจาก มีฐานะทาง
เศรษฐกิจที่ดีขึ้น

3. มีความเสมอภาคในหมู่สมาชิก

4. มีวัฒนธรรมที่ดีกว่า เนื่องจากการจัดกิจกรรมของสมาชิก

แนวทางการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร

สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความแตกต่างกับสินเชื่อเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรมแม้จะเป็นการให้กู้ยืมไปเหมือนกันก็ตาม แต่ในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมโดยทั่วไปมีการจัดการที่ก้าวหน้า มีหน่วยงานขนาดใหญ่ซึ่งสามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่อง ไม่มีปัญหาเรื่องฤดูกาลและภัยธรรมชาติ เงินทุนที่ใช้สามารถหมุนเวียนกลับคืนมาในระยะสั้นเพื่อใช้ต่อไปได้ ยิ่งกว่านั้น การผลิตอาจถูกปรับให้เหมาะสมแก่ความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตน้อย มีอำนาจในการต่อรองในตลาดสูง ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมได้กำไรสูงกว่าผู้ลงทุนในทางเกษตร แต่การเกษตรกรรมโดยทั่วไป ประกอบด้วยหน่วยงานหรือองค์การขนาดเล็ก การผลิตใช้เวลานานและขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศหรือฤดูกาล ทั้งนี้อาจเพิ่มหรือลดการผลิตได้รวดเร็ว งานเกษตรโดยทั่วไปจึงได้กำไรมีน้อย และมีความเสี่ยงในเรื่องราคาคต่ำ ผลิตผลเสียหายและความไม่แน่นอนอื่นๆ มากกว่างานอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมเป็นอันมาก (พสุ สัตถาภรณ์, 2533)

ประยงค์ สายประเสริฐ (2537: 202 – 203) กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ สินเชื่อและการระดมทุนในสหกรณ์ ไว้ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงให้สมาชิกมีความเข้าใจถึง ประโยชน์ที่จะต้องทำ การจัดชั้นสมาชิก ออกเป็น 1 2 3 โดยสมาชิกจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ ชำระหนี้ตามสัญญาไม่มีคดดอกเบี้ยค้างชำระ ไม่เคยขาดการประชุมกลุ่ม ต้องฝากเงินไว้กับสหกรณ์ ต้องถือหุ้นประจำปี ต้องทำธุรกิจซื้อหรือขาย กับสหกรณ์
2. จัดทำแผนในการลดดอกเบี้ยค้างชำระ โดยให้สมาชิกชำระดอกเบี้ยให้แก่สหกรณ์ ปีละ 2 ครั้ง
3. ทำการปรับปรุงระบบการบริหารสินเชื่อของสหกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจัดทำบัญชีลูกหนี้รายตัวและกลุ่ม ให้เห็นในปัจจุบัน
4. สหกรณ์ควรส่งหนังสือเตือนถึงสมาชิก ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระก่อนถึงเวลาเก็บเกี่ยวพืชผล แจ้งยอดเงินกู้ที่ต้องชำระและดอกเบี้ย
5. สำหรับสมาชิกที่ผิดสัญญาในการชำระหนี้ ให้ตัดยอดเงินกู้ที่สมาชิกนั้นขอกู้ในคราวหน้าลง
6. ถ้าสมาชิกกลุ่มใดผิดสัญญาในการชำระหนี้ ก็จะพิจารณาตัดยอดเงินกู้ของกลุ่มนั้นในคราวหน้าลง ซึ่งจะมีผลทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้น คอยควบคุมดูแลการใช้เงินภายในกลุ่มของตน
7. พิจารณาแบ่งเงินโบนัสประจำปีให้แก่ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม (ถ้ามี)
8. การยื่นคำขอกู้เงินของสมาชิก ควรจะเสนอแผนการผลิต เพื่อประกอบการพิจารณาเงินกู้ด้วย
9. ควรจะให้สินเชื่อแบบกำกับ (Supervised Credit) โดยมีแผนการผลิต(Production Plan) เจ้าหน้าที่เงินเชื่อของสหกรณ์ควรจะต้องติดตาม และตรวจสอบอย่างใกล้ชิด โดยมีประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มร่วมด้วย
10. ก่อนจ่ายเงินกู้ควรจะมีการซักซ้อม และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เงินกู้และกระทำได้หน้าพระประธานที่สหกรณ์ ก็จะมีผลในด้านจิตใจ ที่จะทำให้สมาชิกรู้สึกว่าเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์
11. จัดหาสินเชื่อเพื่อการผลิตระยะเวลายาว ถ้าหากสหกรณ์ยังมีเงินให้กู้น้อยและถ้ามีเงินให้กู้น่าขึ้น จึงค่อยพิจารณาสินเชื่อระยะเวลายาวปานกลาง

การระดมทุนในสหกรณ์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก ซึ่งถ้าหากสหกรณ์ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และทำการระดมทุนภายในสหกรณ์อย่างจริงจัง และต่อเนื่องแล้ว สหกรณ์ก็จะมีเงินทุนเพิ่มขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินลงทุนลงได้ การระดมทุนของสหกรณ์จะประสบความสำเร็จมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการพัฒนาอาชีพให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

แนวทางในการพัฒนาด้านการระดมทุน มีดังนี้

1. จัดทำโครงการระดมทุนภายในของสหกรณ์ขึ้น
2. ประชุมชี้แจงให้สมาชิกมีความเข้าใจถึงประโยชน์และสหกรณ์จะได้รับ
3. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประหยัด และเห็นคุณค่าของการออมทรัพย์
4. กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ให้สูงกว่าธนาคารพาณิชย์เล็กน้อย หรือเท่ากัน
5. ระดมเงินฝากออมทรัพย์ ฝากประจำ และสัจจะออมทรัพย์
6. จัดสัปดาห์แห่งการออมทรัพย์ในวันสหกรณ์ แจกของชำร่วย
7. จัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ออกไปรับฝากเงินตามกลุ่มสมาชิก
8. กลุ่มใดมียอดเงินสูงจัดรางวัลให้ เป็นเครื่องมือการเกษตร นู๋
9. เน้นความสะดวก รวดเร็วในการถอนได้ตลอดเวลา เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจ
10. ประชุมชี้แจงสมาชิกก่อนว่า เงินปันผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจของสมาชิก จะไม่จ่ายเป็นเงินสด แต่จะนำมาถือหุ้น ถ้าเหลือเศษนำฝากเข้า

แนวคิดและทฤษฎีสินเชื่อเกษตรกร

Von Pischke et al. (1993 อ้างใน พิชญ์ นิตยัสมอ, 2530: 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสินเชื่อเกษตรกรไว้มากมายทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

1. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย การยกระดับความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจควรพัฒนาและจัดระบบสินเชื่อให้แก่เกษตรกร
2. ข้อผูกมัดของเกษตรกร (ทำการเกษตรเพื่อยังชีพ) ในเรื่องค่าเช่า รวมทั้งภาษีและดอกเบี้ยในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้สุทธิจากผลผลิตต้องนำมาจ่ายเพื่อการนี้
3. สินเชื่อจำเป็นต่อการขยายกิจการในบางพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

4. สินเชื่อสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อความก้าวหน้าและเครื่องมือเพื่อการย้ายอยู่กับที่และห่วงเหี่ยว (ชะลอ) สินเชื่อจะเป็นเครื่องมือเพื่อความก้าวหน้าได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาเกิดขึ้นบ้างแล้ว

5. อาจจะเป็นการดีถ้าสินเชื่อสำหรับสหกรณ์ดำเนินการควบคู่กับการติดตามควบคุม ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ดังที่เห็นกันทั่วไปในโครงการพัฒนา

หนี้สินเป็นภาระผูกพันที่จำเป็นต้องชำระด้วยเงินหรือให้บริการคืนหรือคืนให้ด้วยสินทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต (เพชรี ชุมทรัพย์, 2530: 33) หนี้สินประกอบด้วย 2 ประการ ได้แก่

1. หนี้สินระยะสั้น เป็นภาระผูกพันอันเกิดจากการซื้อสินค้าและบริการ เงินกู้ยืมที่เป็นภาระผูกพันที่เกิดอยู่ในวงจรดำเนินงานและเกี่ยวกับวงจรดำเนินงาน
2. หนี้สินระยะยาว เป็นหนี้สินที่มีภาระผูกพันชำระเงินเกินกว่า 1 ปี เช่น เงินกู้ระยะยาว

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2532: 80) กล่าวว่า ลักษณะการเป็นหนี้ของเกษตรกร จำแนกตามแหล่งของเจ้าหนี้ได้ดังนี้

1. การเป็นหนี้สถาบันการเงินในระบบ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งรวมถึงสถาบันการเกษตรที่ ธ.ก.ส. ให้กู้เพื่อเป็นทุนให้แก่สมาชิกกู้ยืม
2. การเป็นหนี้นอกระบบ ซึ่งเจ้าหนี้ได้แก่ พ่อค้า นายทุน และผู้ให้กู้อื่นที่มีใช้สถาบันการเงินในระบบ
3. การเป็นหนี้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งเกษตรกรเป็นหนี้ตามโครงการต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร

ประเภทของสินเชื่อ

1. จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อ แบ่งได้ดังนี้

1.1 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อการบริโภค เช่น การนำไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ เป็นต้น

1.2 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (Investment Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อนำเงินดังกล่าวไปใช้กับธุรกิจในสินทรัพย์ถาวร เช่นซื้อที่ดิน ปรับปรุงอาคารสถานที่หรือต่อเติมอาคาร

1.3 สินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้า (Business Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการทำการค้า ซื้อสินค้า หรือเช่าใช้ภายในกิจการของตนเอง

1.4 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agriculture Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น

1.5 สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate financing) เป็นสินเชื่อเพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยตามที่ผู้กู้ระบุไว้

2. จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องใช้คืน แบ่งได้ดังนี้

2.1 สินเชื่อระยะสั้น (Short – Term Credit) มักมีวงเงินของการขอกู้ไม่สูงมากนักและมีกำหนดการรับชำระไม่เกิน 1 ปี ส่วนมากใช้ผู้ค้ำประกัน

2.2 สินเชื่อระยะปานกลาง (Intermediate – Term Credit) มีวงเงินที่สูงกว่าสินเชื่อระยะสั้นต้องมีผู้ค้ำประกันและมีสินทรัพย์มาค้ำประกันโดยมีระยะเวลาการรับชำระไม่เกิน 7 ปี

2.3 สินเชื่อระยะยาว (Long – Term Credit) มีวงเงินของการให้กู้ที่สูงมากกว่าสินเชื่อระยะสั้นและระยะปานกลางต้องมีผู้ค้ำประกันและมีสินทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงพอสมควรอีกทั้งการตรวจสอบก่อนการให้สินเชื่อมีความรัดกุมมากขึ้นโดยระยะเวลาการรับชำระไม่เกิน 30 ปี

3. จำแนกตามเงื่อนไขหรือหลักประกันของสินเชื่อ แบ่งได้ดังนี้

3.1 สินเชื่อที่มีหลักประกันโดยส่วนใหญ่จะใช้สินทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าพอสมควร เช่น ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างมาค้ำประกัน

3.2 สินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน เป็นสินเชื่อที่วงเงินกู้ไม่สูงมากนักแต่ผู้กู้จะต้องจ่าย อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าสินเชื่อที่มีหลักประกัน

4. จำแนกตามลักษณะของรูปแบบการให้บริการ แบ่งได้ดังนี้

4.1 สินเชื่อเกี่ยวกับสินค้า โดยผู้ให้กู้จะให้สินเชื่อในรูปสินค้า เช่นเครื่องมือในการทำการเกษตร ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น

4.2 สินเชื่อจากเงินสด เป็นสินเชื่อที่ให้ผู้กู้เป็นเงินสดเพื่อที่จะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

หลักการพิจารณาสินเชื่อ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ในลักษณะการบรรยายและพรรณนาโดยทั่วไปของการพิจารณาให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน มีหลักการดังต่อไปนี้ (กาญจนา ธนานุรักษ์วงศ์, 2530: 19)

การวิเคราะห์ด้วยหลัก 5'C ได้แก่

1. Character (คุณสมบัติของผู้กู้) พิจารณาจากตัวผู้กู้ โดยดูจากความมั่นคงด้านที่อยู่ อาศัยและการทำกิน ความรับผิดชอบในการดำเนินกิจการ ชีวิตความเป็นอยู่และอุปนิสัยในการใช้จ่ายเงิน ความซื่อสัตย์สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเสมอต้นเสมอปลาย

2. Capacity (ความสามารถในการชำระหนี้) พิจารณาจากความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินเมื่อครบกำหนด โดยดูปัจจัยดังนี้

2.1 ความสามารถในการหารายได้ พิจารณาจากแผนการผลิต ความรู้ ประสบการณ์ในการผลิต สุขภาพของผู้ที่ขอกู้ ตลาดที่จะรองรับผลผลิต สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร

2.2 รายได้ของผู้ขอสินเชื่อ พิจารณาที่มาของรายได้ว่ามาจากการผลิตอย่างเดียว หรือมีมาจากทางอื่น ๆ อีก เช่น การค้าขาย การรับจ้าง หรือการให้บริการ เป็นต้น

2.3 หนี้สินอื่น ๆ พิจารณาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ผู้กู้มีหนี้สินทางสถาบันอื่นหรือไม่ ลักษณะหนี้ที่จำนวนมากหรือน้อย สาเหตุที่เกิดหนี้มาจากสาเหตุอะไร เช่น ลงทุนในทรัพย์สิน หรือเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร)

2.4 แบบแผนการใช้จ่ายเงิน พิจารณาว่าผู้กู้มีการวางแผนใช้จ่ายตามแผนการผลิตหรือไม่อย่างไร

3. Capital (เงินทุน) พิจารณาจากสินทรัพย์ของกิจการและส่วนของผู้ถือหุ้น ได้แก่ หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันหนี้ หรือทรัพย์สินของผู้กู้ที่มีอยู่ ซึ่งการจะตีราคาที่เหมาะสมก็คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ส่วนของผู้ถือหุ้นก็คือเงินทุนของผู้ถือหุ้นที่จะลงทุน นอกเหนือจากเงินกู้ อาจจะมีกำหนดร้อยละของเงินลงทุนทั้งหมด

4. Collateral (หลักประกัน) พิจารณาจากประเภทสินทรัพย์ถาวร มูลค่าของทรัพย์สิน ครอบคลุมวงเงินกู้ความมั่นคงของหลักประกันเป็นอย่างไร (อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือที่สาธารณประโยชน์หรือไม่) การออกหนังสือแสดงสิทธิถูกต้องหรือไม่

5. Condition (สภาพแวดล้อม)

5.1 สภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้ ได้แก่ การผลิต เทคนิคการผลิต การตลาด การจัดการ ผลิตแล้วระบบนิเวศวิทยารอบ ๆ พื้นที่เสียหรือไม่

5.2 สภาพแวดล้อมที่ควบคุมไม่ได้ ได้แก่ เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในกิจการหรือธุรกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งปัจจุบันมีพันธะข้อตกลงทางการค้าเสรีระหว่างประเทศ เช่น FTA เป็นต้น จะเป็นตัวแปรสำคัญของราคาผลผลิตหรือจำนวนผลผลิตได้ การเมืองนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลในการสนับสนุนการเกษตรในแต่ละยุคของรัฐบาล และที่สำคัญคือภัยทางธรรมชาติ

นอกจากหลักในการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้วก็ยังต้องมีการวิเคราะห์หลัก 5'P ประกอบด้วยโดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยหลัก 5'P ได้แก่

1. คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ(People) เช่น คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ ความสามารถ ประวัติส่วนตัว พิจารณาเช่นเดียวกับ Character และ Capacity
2. วัตถุประสงค์ที่ขอสินเชื่อ(Purpose) พิจารณาว่าผู้กู้จะขอกู้เงินเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน เป็นการขยายงานและลงทุน ชำระหนี้อื่น ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะต้องก่อให้เกิดรายได้และเกิดผลตอบแทนต่อธนาคารคือดอกเบี้ย
3. การชำระเงิน(Payment) พิจารณาจากความตั้งใจและความสามารถในการชำระหนี้ได้ โดยวิเคราะห์ความสามารถในการหารายได้จากการผลิต การตลาด คู่แข่งและกำไรที่เกิดขึ้น ตลอดจนแผนการใช้จ่ายเงินของผู้กู้
4. หลักประกัน(Protection) พิจารณาเช่นเดียวกับ Collateral
5. ความก้าวหน้าของกิจการ(Prospective) จะพิจารณาเช่นเดียวกับ Condition กล่าวคือ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อกิจการทั้งทางบวกและลบ ในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เป็นต้น

การวิเคราะห์ด้วยหลัก 3R

1. ผลตอบแทน(Return) พิจารณาความรู้ ความสามารถ สุขภาพ อายุ ชนิดของธุรกิจหรือกิจการ ขนาดของธุรกิจ สถานที่ตั้ง ลักษณะของตลาด และงบประมาณรายได้รายจ่ายของผู้กู้
2. การชำระคืนเงินกู้(Repayment) พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ที่สามารถชำระคืนด้วยผลผลิตที่ได้จากเงินกู้ที่ผู้กู้ฯ ไป ตลอดจนต้นทุนทางการชำระหนี้
3. ความเสี่ยงภัย(Risk) พิจารณาจากภัยธรรมชาติ ภัยสงคราม กรณีอยู่บริเวณตามแนวชายแดนของประเทศที่มีการสู้รบ มีผลกระทบต่อผลผลิต การเปลี่ยนแปลงของราคา ก็จะมีผลกระทบต่อรายได้ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่เท่าใด และความเจ็บป่วยของผู้กู้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลตัวเลขเปรียบเทียบอัตราส่วนต่าง ๆ เป็นตัวชี้ว่าการให้สินเชื่อแก่ผู้กู้จะได้กำไรหรือขาดทุน และธนาคารจะได้รับชำระหนี้คืนเงินกู้หรือไม่ เป็นตัวประกอบการพิจารณาของผู้อนุมัติ เช่น

อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์ทั้งหมด จะเป็นตัววัดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

อัตราส่วนรายได้สุทธิจากต่อสินทรัพย์ทั้งหมด จะเป็นตัววัดความสามารถในการบริหารเงินทุน

อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด จะเป็นตัววัดความสามารถในการชำระหนี้

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน จะเป็นตัววัดความคล่องตัวของเกษตรกร

อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด จะเป็นตัววัดความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรในอนาคต

อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งหมด จะเป็นตัววัดความสามารถในการหากำไรของเกษตรกร

หลักการดำเนินงานสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร

วัตถุประสงค์ของการให้สินเชื่อแก่สมาชิก สหกรณ์จะให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก 1 ปี เพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สินเชื่อเพื่อการผลิต หมายถึงสินเชื่อระยะสั้น ซึ่งโดยปกติจะชำระคืนภายใน 1 ปี ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินพิเศษ ไม่เกิน 1.5 ปี เงินกู้ระยะสั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก (Main Crop) หมายถึง เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานสหกรณ์ที่มีลักษณะการผลิตอย่างเดียวกัน และโดยปกติเริ่มลงมือทำในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งเรียกว่า “เงินกู้สั้นหลัก”

1.2 เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตอื่น (Other Crops or Main Enterprises) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในการเกษตรตามแผนงานการผลิต สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ นอกจากผลผลิตหลักซึ่งเรียกว่า เงินกู้สั้นอื่น

2. สินเชื่อเพื่อการลงทุน หมายถึง เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์เกษตร ซึ่งโดยปกติให้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ โดยปกติทั่วไปสามารถชำระหนี้ได้ภายใน 1 ปี หรือในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเรียกว่า เงินกู้ระยะปานกลาง

หลักประกันเงินกู้ แบ่งออกเป็นประเภทที่สำคัญ ๆ รวม 2 ประเภทคือ

1. การค้ำประกันด้วยบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 การให้ผู้กู้รับผิดชอบแบบลูกหนี้ร่วม (Join Liability) ซึ่งจะใช้สำหรับเงินกู้ระยะสั้น ภายในวงเงินกู้จำนวนหนึ่งที่กำหนด

1.2 การให้สมาชิก 2 คน ค้ำประกันเงินกู้ (Two Sureties or Garantors) ซึ่งจะใช้สำหรับสินทรัพย์อื่นและหรือเงินกู้ปานกลาง ภายในวงเงินกู้จำนวนหนึ่งที่กำหนด

2. การค้ำประกันด้วยทรัพย์สิน ได้แก่

2.1 การจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกัน

2.2 การใช้หลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือเงินฝากในสหกรณ์เป็นประกัน

3. การให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

3.1 สหกรณ์จะต้องมีพนักงานสินเชื่ออย่างน้อย 1 คน ต่อสมาชิก 500 คน

3.2 การให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก ถ้าสหกรณ์มีวัตถุประสงค์หรือการบริการการเกษตรหรือสิ่งของอุปโภคบริโภคแก่สมาชิกในทุกกรณี สหกรณ์จะจ่ายเงินกู้เป็นสิ่งที่ของหรือบริการแก่สมาชิกผู้กู้ โดยจะไม่จ่ายให้เป็นเงินสด ส่วนเงินกู้เพื่ออุปโภคบริโภคระหว่างฤดูกาลผลิต สหกรณ์อาจพิจารณาจ่ายเงินกู้เป็นเงินสดแก่สมาชิกตามความเหมาะสม

3.3 ในกรณีที่สหกรณ์ประกอบธุรกิจการขาย สมาชิกผู้กู้จะต้องชำระเงินกู้เป็นผลผลิต ตามชนิด คุณภาพ และมาตรฐานที่สหกรณ์กำหนด ให้แก่สมาชิกเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่าต้นเงินกู้ทุกประเภท และดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดชำระคืนสหกรณ์ เว้นแต่สมาชิกสามารถจำหน่ายผลิตผลชนิดนั้น ๆ ให้แก่ผู้ซื้อรายอื่นในราคาที่สูงกว่าที่สหกรณ์ได้ราคาให้ก็ให้สมาชิกผู้กู้ชำระคืนเงินกู้เป็นเงินสดได้

4. การวางแผนเพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกประจำปี สหกรณ์จะต้องพิจารณาถึงแผนงานผลิต ความจำเป็นและความต้องการเงินกู้ที่แท้จริงของสมาชิกเป็นรายคน โดยวางแผนการดำเนินงานสินเชื่อของสหกรณ์เป็นประจำทุก ๆ ปี (พสุ สัตถาภรณ์, 2533: 373-387)

การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร

การให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์ ในปัจจุบันสหกรณ์ได้วางรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ที่เหมาะสมกับการให้สินเชื่อการเกษตร โดยกำหนดหลักและวิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์และระเบียบการให้เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางแก่สมาชิก เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในทางเดียวกัน

เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งสมาชิกผู้กู้ต้องชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดปกติไม่เกิน 12 เดือน วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะสั้นก็นำไปเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร ค่าซ่อมแซม และค่าจ้างแรงงานเกี่ยวกับการเกษตร

2. ค่าใช้จ่ายในการขายแปรรูป และขายผลิตผลเกษตรกรรมที่ผลิตขึ้น

3. ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด

4. ค่าภาษีอากรที่เกี่ยวกับการเกษตร

5. ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

6. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง สมาชิกต้องชำระต้นเงินและดอกเบี้ยภายในเวลาที่กำหนดปกติต้องชำระหมดภายใน 3 ปี วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะปานกลาง มีดังนี้

1. ค่าบุกเบิกหรือปรับปรุงดิน หรือซื้อที่ดินการเกษตร

2. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันกั้นน้ำ ประตูกั้นน้ำ และงานปรับปรุงที่ดิน

3. ทำสวน

4. วางรูปแบบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่ม

5. ซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

6. ลงทุนในการเลี้ยงสัตว์

7. ชำระหนี้เดิมเกี่ยวกับการเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2528: 16-17)

การวิเคราะห์ความสามารถขององค์กร

การวิเคราะห์ความสามารถขององค์กร หมายถึง การวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อยของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ โอกาส และข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้แต่สามารถปรับปรุงได้ การวิเคราะห์ความสามารถขององค์กร สามารถบรรลุความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ได้โดยใช้ประโยชน์ข้อดี-โอกาสให้มากที่สุด และข้อด้อย-ข้อจำกัดให้น้อยที่สุด

ข้อดี คือ สภาพภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบเหนือคู่แข่งข้อดีขององค์กรจะเป็นความสามารถหรือทรัพยากรพิเศษที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขันภายในตลาด

การมีวัตถุดิบที่มีคุณภาพสูง ความสัมพันธ์ทางการเงินที่ดีภาพพจน์เข้มแข็ง การเป็นเจ้าของสิทธิบัตร ช่องทางการจัดจำหน่ายที่กว้างขวางหรือผู้บริหารมีความสามารถสูง ล้วนแต่เป็นจุดข้อดีที่องค์กรอาจจะเหนือกว่าคู่แข่ง

ข้อด้อย คือ สภาวะภายในองค์กร ที่ เป็นข้อเสียเปรียบแก่คู่แข่ง ข้อด้อยขององค์กรอาจเป็นการขาดทักษะหรือทรัพยากรที่จำเป็น ภาพพจน์ผลิตภัณฑ์ไม่ดี การขยายลูกหนี้มากเกินไปเครื่องจักรที่ล้าสมัย ทำเลที่ตั้งของโรงงานไม่ดี หรือผู้บริหารมีความสามารถเชิงกลยุทธ์ไม่เพียงพอล้วนแต่เป็นข้อด้อยขององค์กร

โอกาส คือ สภาวะภายนอกขององค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานขององค์กรในขณะนี้หรือในอนาคต สภาวะที่เอื้ออำนวยอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำนวนลูกค้าเพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และอื่น ๆ ควรจะพิจารณาโอกาสไม่เพียงแต่ในปัจจุบันเท่านั้น โอกาสระยะยาวที่กระทบต่อองค์กรจะนำมาพิจารณาด้วย

ข้อจำกัด คือ สภาวะภายนอกขององค์กรที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานขององค์กรในขณะนี้หรือในอนาคต สภาวะที่ไม่เอื้ออำนวยอาจจะเป็นของคู่แข่งรายใหญ่เข้ามาภายในตลาด จำนวนของลูกค้าลดลง การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ขององค์กรล้าสมัยไปหรือการออกแบบกฎหมายที่จำกัดความสามารถการแข่งขันขององค์กร

การวิเคราะห์งบการเงิน

ดวงมณี โกมารทัต (2528: 9) กล่าวว่า การวิเคราะห์งบการเงินหมายถึง การพิจารณาความหมายของข้อมูลต่าง ๆ อันสัมพันธ์ เกี่ยวกับกิจกรรมของธุรกิจ เพื่อที่นำไปประเมินการดำเนินงานของกิจการทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์รู้ถึงข้อดีและข้อเสียในการดำเนินงานเกี่ยวกับสภาพคล่องตัวในการดำเนินงานประสิทธิภาพของกิจการในการใช้ทรัพยากรดำเนินงานอัตราหนี้สินประกอบการ และสมรรถภาพในการหากำไร

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พิจารณาจากงบการเงินของแต่ละที่ ซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม และงบกระแสเงินสด โดยทำการปรับฐาน (Common Size) เป็นการวิเคราะห์อย่างคร่าว ๆ

อัตราส่วนทางการเงินนี้แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการใช้ได้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว
2. อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไรของเงินทุน

4. อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน

จากการวิเคราะห์ทางด้านสินเชื่อที่สามารถที่จะทำการวิเคราะห์ได้หลายวิธี เพื่อให้เกิดความถูกต้องมากขึ้น และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมนำมาวิเคราะห์ควบคู่กับการพิจารณาภาพรวมของธุรกิจโดยมีการวิเคราะห์ดังนี้

อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio)

$$= \frac{\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์ชั่วคราว} + \text{ลูกหนี้} + \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งสินทรัพย์หมุนเวียนคือสินทรัพย์ที่ธุรกิจสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในระยะเวลาหนึ่งปี ได้แก่เงินสด ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ส่วนหนี้สินหมุนเวียนคือ หนี้สินที่ธุรกิจต้องมาชำระภายในหนึ่งปี ได้แก่เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย เงินกู้ธนาคารระยะสั้น ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่างๆ หากผลลัพธ์ที่ได้เท่ากับจำนวนที่สูง แสดงว่าธุรกิจมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปรียบเป็นเงินสดได้มากกว่าหนี้สินที่ธุรกิจจะต้องจ่ายภายในระยะเวลาหนึ่งปี แสดงว่าธุรกิจมีสภาพคล่องหรือมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ดี

อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว (Quick ratio)

$$= \frac{\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์ชั่วคราว} + \text{ลูกหนี้}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

เนื่องจากสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการไม่ได้เปรียบเป็นเงินสดได้คล่องตัวเช่น สินค้าคงเหลือ ดังนั้นถ้าต้องการวัดความสามารถในการชำระหนี้สั้นของกิจการได้ชัดเจนขึ้นก็ควรพิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว ปกติได้แก่เงินสด หรือหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย และลูกหนี้ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินที่ต้องชำระคืนในระยะสั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วจึงเป็นอัตราส่วนที่จะช่วยพิจารณาความสามารถในการชำระคืนหนี้ระยะสั้นได้ชัดเจนกว่าของธุรกิจ

ความสามารถหากำไร (Earning power)

$$= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\frac{\text{สินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน (ต้นงวด + ปลายงวด)}}{2}}$$

อัตราดังกล่าวแสดงถึงศักยภาพของธุรกิจในการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงาน บอกถึงคุณภาพของกำไรที่ธุรกิจทำได้จากการดำเนินงานอย่างแท้จริง หรือบอกให้ทราบว่าควรเข้ามาลงทุนในกิจการหรือไม่ เพราะกิจการจะอยู่รอดระยะยาวได้ต้องมีรายได้คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีกำไรพอที่จะจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยแก่เจ้าหนี้

อัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดำเนินงาน (Operating asset turnover)

$$\frac{\text{ขายสุทธิ}}{\frac{\text{สินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน (ต้นงวด + ปลายงวด)}}{2}}$$

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างขายสุทธิตกับสินทรัพย์ใช้ดำเนินงาน อัตราส่วนดังกล่าวบอกให้ทราบว่าธุรกิจลงทุนกับสินทรัพย์ที่ใช้ดำเนินการมีประสิทธิภาพเพียงใด การที่ธุรกิจมีการหมุนเวียนในสินทรัพย์ใช้ดำเนินงานต่ำแสดงว่าธุรกิจใช้สินทรัพย์ดำเนินงานไม่เต็มประสิทธิภาพ

อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขาย (Operating income margin)

$$= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ขายสุทธิ}}$$

เป็นสัดส่วนของยอดขายที่เหลืออยู่หลังการหักต้นทุนสินค้าที่ขายตลอดจนค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เพื่อให้สามารถจ่ายดอกเบี้ยจากการกู้ได้ตามภาระค่าใช้จ่ายทางการเงินที่มีอยู่ อัตรากำไรจากการดำเนินงานจะสูงหรือต่ำ ขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หากต้องการรักษาระดับอัตรากำไรจากการดำเนินงานให้คงที่หรือดีขึ้น ต้องมีการควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าที่ได้จะ

บอกถึงศักยภาพของธุรกิจในการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงาน บอกถึงคุณภาพของกำไรที่ธุรกิจทำได้จากการดำเนินงานอย่างแท้จริง

อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไรของเงินลงทุน

(Operating income margin)

ผลตอบแทนจากหนี้และส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on debt and equity)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ + ดอกเบี้ย}}{\frac{\text{หนี้สินและทุน (ต้นงวด + ปลายงวด)}}{2}}$$

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างกำไรส่วนผู้ถือหุ้น ผลที่ได้บอกให้ทราบว่าส่วนของเจ้าของได้ทุนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ลงในธุรกิจอย่างไร ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรเทียบกับเงินลงทุนในส่วนของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นนั่นเอง ซึ่งจะแสดงผลตอบแทนในทุกๆบาทของเงินส่วนของเจ้าของ

อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายการเงิน

ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest coverage)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ + ภาษีเงินได้ + ดอกเบี้ยจ่าย}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลกำไรจากการดำเนินงานกับดอกเบี้ยจ่าย ผลลัพธ์จะบอกให้ทราบว่าในงวดของการวิเคราะห์ธุรกิจสามารถทำกำไรจากการดำเนินงานได้เป็นกี่เท่าของดอกเบี้ยจ่าย ต้องการดูความสามารถของกิจการในการดำเนินงานให้ได้ผลตอบแทนที่มากกว่าต้นทุนของดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายจากการกู้ยืม

ความสามารถในการจ่ายภาระผูกพันทางการเงิน (Fixed charge coverage)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ + ภาษีเงินได้ + ดอกเบี้ยจ่าย + ค่าเช่า}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย + ค่าเช่า}}$$

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างกำไรก่อนภาษีและดอกเบี้ยจ่ายกับรายจ่ายประจำทางการเงิน ได้แก่ดอกเบี้ยจ่าย เงินต้นจ่ายคืนเมื่อครบกำหนด เงินปันผล เงินกองทุนจมนที่จัดสรรจากกำไร ผลลัพธ์จะบอกให้ทราบว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานให้เกิดกำไรคุ้มกับภาระรายจ่ายประจำได้เพียงใด

อัตราส่วนความสามารถจ่ายหนี้สุทธิ (Net debt repaying ability)

$$= \frac{\text{หนี้สินหมุนเวียน} + \text{หนี้สินระยะยาว} - (\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์ชั่วคราว})}{\text{กำไรสุทธิ} + \text{ค่าเสื่อมราคา}}$$

การวิเคราะห์ด้านนี้เพื่อดูว่ากิจการมีความสามารถในการชำระหนี้เป็นอย่างไรซึ่งการวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่ากิจการจะไปรอดหรือไม่ในอนาคต ผู้ให้สินเชื่อต้องให้ความสำคัญอย่างมาก ถ้ากิจการมีความสามารถในการทำกำไร และสภาพคล่องลดลงอาจเป็นสัญญาณเตือนได้ว่ากิจการอาจล้มเหลวได้ ถ้ายังไม่สามารถทำให้ดีขึ้น

แผนกลยุทธ์

สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด (2546: 1)เป็นขั้นตอนการบริหารเพื่อให้บรรลุภารกิจ (Mission) ขององค์กร โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะผู้ที่ได้ประโยชน์จากองค์กร (Stakeholders) ซึ่งเป็นปัจจัยในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายขององค์กร ประกอบด้วยลูกค้า (Customer) พนักงาน (Employee) ชุมชนในท้องถิ่น (Community) และผู้ถือหุ้น (Stockholder)

ความสำคัญของแผนกลยุทธ์

1. การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามผู้บริหารจะต้องพึงตระหนักไว้ว่า สิ่งที่กำหนดไว้นั้นไม่ได้มีลักษณะที่คงที่เสมอไปแต่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานะที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร จะต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

2. การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดวิธีการหาหรือแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้บรรลุถึงทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น โดยในการ

กำหนดแนวทางในการดำเนินงานนี้ องค์กรธุรกิจจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อคิดค้นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ

3. การจัดการเชิงกลยุทธ์ ครอบคลุมถึงการนำเอาวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานที่ได้คิดค้นขึ้นมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. การวางแผนและการประยุกต์ใช้กลยุทธ์สำหรับธุรกิจเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารองค์กร เมื่อเทียบกับหน้าที่อื่น ๆ ที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดแนวทางในการดำเนินธุรกิจ การจัดทำและปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ จัดเป็นหน้าที่ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับต้นรวมทั้งเป็นหน้าที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่ากลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่ดีนั้นสามารถใช้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการบริหารของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

5. การจัดการเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์มักจะมีความเกี่ยวข้องกับ/หรือมีผลต่อทิศทางในการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร

6. การจัดการและการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์มักจะเป็นความพยายามในการได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ ความได้เปรียบทางการแข่งขันนี้สามารถเกิดขึ้นจากการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณค่าเหมาะสมกับราคาที่สุด

7. การตัดสินใจทางกลยุทธ์อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเสาะแสวงหาทรัพยากรหรือความสามารถหลักที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

8. การตัดสินใจทางกลยุทธ์ที่ยังเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กร โดยการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กรจะต้องสอดคล้องและเกื้อหนุนต่อกลยุทธ์ขององค์กรและความสามารถในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานจะเป็นสาเหตุสำคัญสำหรับความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร

9. กลยุทธ์ขององค์กร ไม่เพียงจะเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมภายนอกและปัจจัยภายในขององค์กรเท่านั้น แต่คำนึงถึงทัศนคติ ความคาดหวัง ของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (Stakeholder) มีผลต่อกลยุทธ์ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่ ผู้ถือหุ้น ผู้บริหารระดับสูง สังคม รัฐบาล พนักงาน ฯลฯ

วิธีจัดทำแผนกลยุทธ์

1. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ พิจารณาให้สหกรณ์เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์
2. ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนและเตรียมการในการปฏิบัติงาน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานกิจการ งบการเงิน ของสหกรณ์และวิเคราะห์
4. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้การศึกษอบรรณเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์ แก่คณะกรรมการฝ่ายจัดการ
5. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบสอบถามคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์
6. ประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด และวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประเด็นโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน
7. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดมความคิดเพื่อกำหนดทิศทาง การดำเนินงานของสหกรณ์ (กำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจของสหกรณ์)
8. ประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสหกรณ์ (กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายและกลยุทธ์)
9. ประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิด รวบรวม ทบทวน แก้ไข เพิ่มเติม และจัดทำแผนกลยุทธ์ ของสหกรณ์
10. ทำแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณา
11. จัดทำแผนงาน/โครงการ
12. ทำแผนงาน/โครงการ เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณา
13. ทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเสนอเพื่อขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์
14. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มอบหมายผู้รับผิดชอบแต่ละแผนงาน

การสนทนากลุ่ม

โยชิน แสงดี (2531: 13) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ไว้ดังนี้ คือ การรวบรวมข้อมูลจากการนั่งสนทนากับผู้ให้ข้อมูล (key informants) เป็นกลุ่มซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มนี้ได้มาจากการเลือกสรรตามหลักเกณฑ์ที่นักวิจัย

กำหนดไว้ว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็น และสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษา มากที่สุด

กลุ่มของวงสนทนาจึงประกอบด้วยผู้เข้าร่วมสนทนา 7-8 คน ซึ่งนับว่าเป็นขนาดที่ กำลังเหมาะที่จะก่อให้เกิดการถกประเด็นปัญหาและการเสวนา ถ้าหากกลุ่มมีขนาด 9-12 คน ก็จะมี ลักษณะเป็นกลุ่มใหญ่ อาจแบ่งเป็นวงสนทนาเป็นกลุ่มย่อยหันหน้าเข้าสนทนากันเอง ซึ่งลำบากใน การนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

การเรียงคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม ควรเรียงคำถามที่เบา ๆ ย่อยต่อการเข้าใจและ สร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาและจึงวกเข้าสู่คำถามหลักหรือ ประเด็นหลักของการศึกษา และจึงไปจบลงที่คำถามเบา ๆ อีกครั้งหนึ่งเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศใน การสนทนาเพราะจะเป็นการผ่อนคลายความคิดและสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองในวงสนทนา มากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของการจัดการสนทนากลุ่ม ได้แก่

1. การกำหนดเรื่องที่จะจัดการสนทนากลุ่ม
2. กำหนดตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อนำมา สร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนา
3. แนวทางในการสนทนากลุ่ม ได้จากการนำตัวแปรที่กำหนดไว้มาเรียบเรียงเป็น หัวข้อย่อย จัดลำดับผูกเป็นเรื่องราวนำการสนทนาเป็นขั้นตอนต้น และสละสลวยเป็นลำดับ ความคิด
4. แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาเป็นแนวทางในการคัดเลือกสมาชิกเพื่อเข้าร่วม กลุ่มสนทนาถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในการศึกษาครั้งนี้ตรงวัตถุประสงค์การศึกษามาก ที่สุด
5. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง ควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ พิธีกร ผู้จัดบันทึกการสนทนา และเจ้าหน้าที่บริการทั่วไป
6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียง
7. อุปกรณ์เสริมการสนทนากลุ่ม เช่น น้ำดื่ม กาแฟ
8. สถานที่ที่จะจัดสนทนากลุ่ม
9. ของกาน้ำของที่ระลึก
10. ระยะเวลาของการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม พิธีกรควรจะใช้ระยะเวลาในการ สนทนาไม่เกิน 2 ชั่วโมงกับ 15 นาที

ประเภทของการสนทนากลุ่มเพื่อใช้ศึกษาในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

1. ใช้เพื่อให้เกิดสมมุติฐานใหม่ ๆ
2. ใช้เพื่อสำรวจความคิดเห็น ทศนคติของประชากรต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่สนใจ

จะศึกษา

3. ใช้ในการประเมินผลการวิจัยทางธุรกิจ
4. ใช้ในการทดสอบแบบสอบถาม และเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน
5. ใช้เพื่อเป็นการค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือหรือไม่แน่ชัดในการวิจัยเชิงปริมาณว่า

คำตอบจากการสนทนากลุ่มไปอธิบายเสริม

6. ใช้ประโยชน์ในการทำ pilot study ศึกษาบางเรื่องเพื่อเป็นแนวทางในการทำ case study ต่อไป

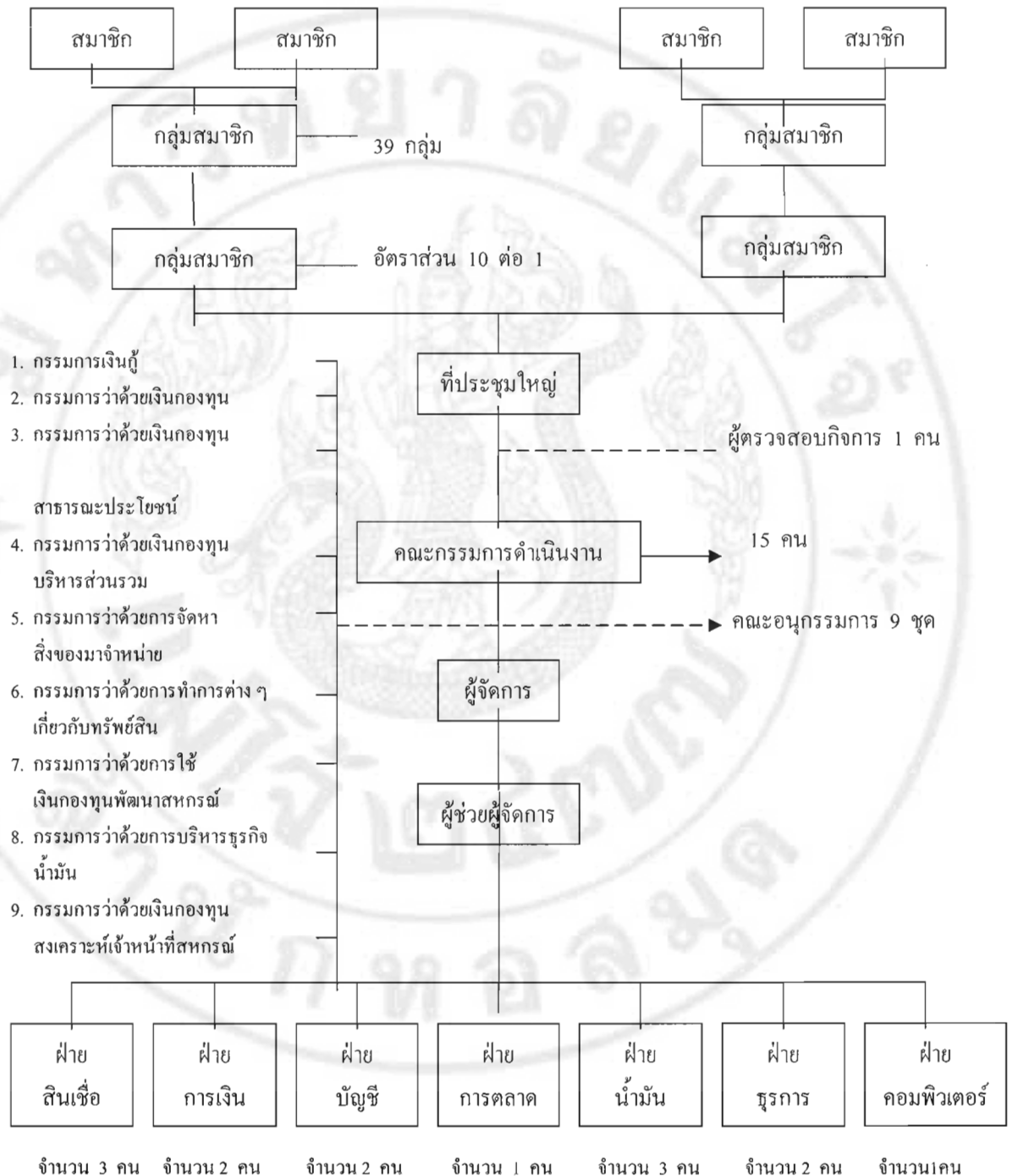
ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักวิจัยก็จะอ่านจากบทสนทนาที่ถอดเทปออกมานั้น แล้วก็จดคำตอบที่ละเอียดที่สุดและให้เหตุผลที่ดีที่สุดในกระดาษข้อมูล (card) ซึ่งจัดทำไว้แล้ว เขียนเรื่องคำตอบไว้ในเครื่องหมายคำพูด ว่าเป็นคำพูดของใคร กลุ่มไหน จัดเมื่อไร เรียงเอาไว้ในคำถามเรื่องอะไร ทำให้เป็นระบบเดียวกัน แล้วก็วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูป content analysis เหมือนกับการตีความหรือวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพวิธีอื่น ๆ เช่นกัน ถ้าผู้วิเคราะห์หลายคนและมีความคิดเห็นไม่ตรงกันหรือแปลผลไม่ตรงกัน ก็จะกลับไปฟังรายละเอียดจากเทปใหม่เพื่อความกระจ่างนั่นเอง การที่มีการถกประเด็นปัญหาในคำตอบจะมีเหตุผลห้อยตามมาเสมอประกอบกับในแต่ละเรื่องจะจัดสนทนากลุ่ม ดังนั้น จึงสามารถนำคำตอบในเรื่องเดียวกันมาตรวจสอบความชัดเจนของเหตุผลกันได้ (cross check) ซึ่งจะขจัดความลำเอียงของนักวิจัยได้

ผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหัวข้อของการถาม พรรณนาในเชิงอธิบาย คำตอบที่นำคำพูดมาอ้างแล้วยกตัวอย่างคำตอบที่มีเหตุผลชัดเจนที่สุดแสดงไว้ในบทวิเคราะห์เป็นการยกประเด็นคำตอบที่มีเหตุผลเพื่ออ้างในบทวิเคราะห์ ส่วนหัวข้ออื่น ๆ ก็คล้ายกับการเขียนรายงานวิจัยทั่ว ๆ ไป

โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

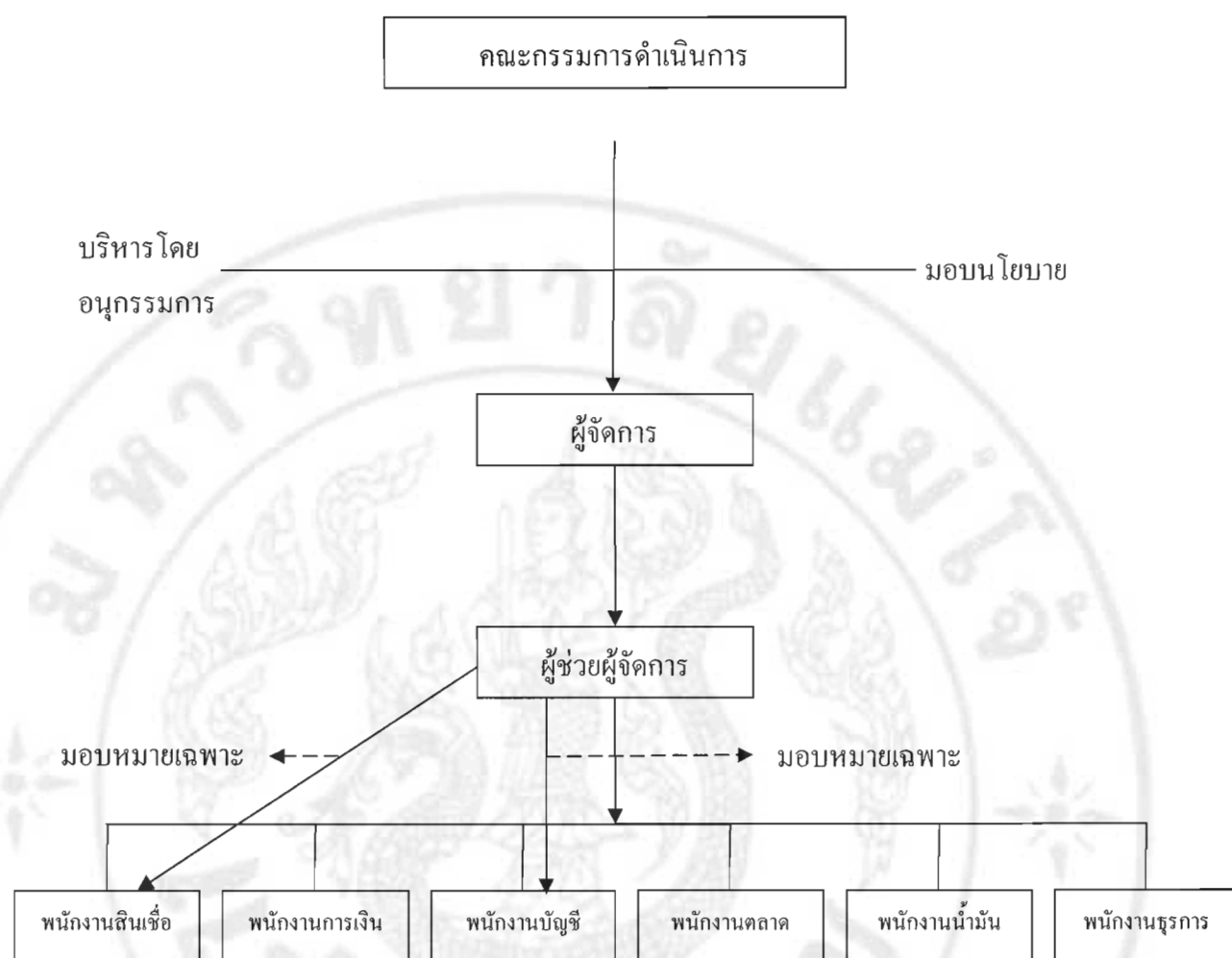
โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด ประกอบด้วยสมาชิกสหกรณ์จำนวน 2,241 คน ประกอบด้วย 39 กลุ่มในท้องที่ 6 ตำบล ตัวแทนสมาชิก 215 คน ที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการดำเนินการ 15 คนและฝ่ายจัดการ จำนวน 21 คนประกอบด้วย ผู้จัดการ

แผนกสินเชื่อ แผนการเงิน แผนบัญชี แผนการตลาด นักการภารโรง เจ้าหน้าที่ขับรถ เจ้าหน้าที่เดิมน้ำมัน

ภาพ 1 โครงสร้างองค์กรสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

ที่มา: สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด (2546: 6)

ภาพ 2 ระบบการบริหารการจัดการสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

ที่มา: แผนกลยุทธ์สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด (2546: 7)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Dunn and Frey (1976 อ้างใน รังสรรค์ พิมพ์สารี, 2532: 54) ได้ทำการวิจัยในหัวข้อ Discriminant Analysis of Loans for Cash Grain Farms โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ว่ามีลักษณะของเกษตรกรลักษณะใดบ้างที่จะสามารถใช้ทำนายหรือใช้บ่งชี้ได้ว่าจะมีผลทำให้เกษตรกรไม่ประสบความสำเร็จ หมายถึง ทำให้สินเชื่อที่เกษตรกรได้รับแล้วจะกลายเป็นสินเชื่อที่มีปัญหาหรือไม่สามารถนำเงินกู้มาชำระคืนผู้ให้กู้ได้ ข้อมูลที่ Dunn and Frey นำมาใช้ในการศึกษาวิจัย ได้จากการรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของ Production Credit Association (PAC) ในมลรัฐ Illinois โดยสุ่มตัวอย่างของเกษตรกรผู้กู้จาก PAC ในระหว่างปี ค.ศ. 1964-1968 และยังคงเป็นสมาชิก PAC อยู่ ในปี 1971 จำนวน 99 ราย ในกลุ่มตัวอย่างนี้มีเกษตรกร จำนวน 60 ราย ที่เป็นเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ หรือเป็นสินเชื่อที่ดี และจำนวน 39 ราย ที่เป็นเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จ หรือสินเชื่อนี้มีปัญหา

รังสรรค์ พิมพ์สารี (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อเกษตรกร : กรณีศึกษา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาลักษณะของผู้กู้ซึ่งสามารถใช้บ่งชี้และจำแนกได้ว่าผู้กู้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จในการทำฟาร์มและเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานี้ไปกำหนดเป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานสำหรับธนาคารพาณิชย์เพื่อใช้ในการคัดเลือกผู้ขอกู้ สินเชื่อเกษตรกรรายใหม่ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์นี้ ได้จากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเกษตรกรทุกรายเป็นผู้กู้สินเชื่อเกษตรกรของธนาคาร ผู้กู้เหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มละ 85 ราย

ลักษณะของผู้กู้ที่นำมาศึกษาเป็นตัวแปรประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร และตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 10 ตัวแปร โดยใช้เทคนิค Discriminant Analysis เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้ ผลของการศึกษาพบว่า ลักษณะของผู้กู้ที่มีนัยสำคัญและถูกนำเข้าไปวิเคราะห์ในแบบจำลองมี 7 ลักษณะ ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร และตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงินอีก 2 ตัวแปรด้วยกัน คือ ตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนรายได้สุทธิจากฟาร์มต่อหนี้สินทั้งหมด และอัตราส่วนรายได้สุทธิจากฟาร์มต่อสินทรัพย์ทั้งหมด สำหรับตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่มีนัยสำคัญได้แก่ สัดส่วนของเงินกู้ที่ผู้กู้นำไปใช้จ่ายในการ

บริโภค และระดับการศึกษาของผู้กู้ การแบ่งกลุ่มของผู้กู้จากการศึกษานี้มีความถูกต้องร้อยละ 94.12 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สุนทร พลโฮม (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ผู้ที่ให้ข้อมูลคือเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ชำระหนี้เงินกู้ได้ตามปกติ 100 คน และเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ค้างชำระ 100 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. คือ ขนาดการถือครองที่ดิน ขนาดของการลงทุน รายได้ในฟาร์ม รายได้นอกฟาร์ม การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์หลักประกันเงินกู้และการติดตามทวงถามหนี้เงินกู้ของพนักงาน ธ.ก.ส.

จันทร์ศรี สมวิลาส (2536) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตัวแปรที่นำมาศึกษาคือ วงเงินกู้ ขนาดของฟาร์ม ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์ ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม ความไม่แน่นอนในรายได้ฟาร์ม และความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตรพบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตร หมายความว่า สมาชิกที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระหนี้สินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อย ดังนั้น ในการพิจารณาการให้เงินกู้ต้องกระทำอย่างรอบคอบและพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เงินในกิจการฟาร์มอย่างแท้จริงเพื่อลดปัญหาการกู้ยืมเงินเกินความจำเป็น

เทียนชัย รัตนดิลก (2533) ศึกษาปัญหาการชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร การศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.53 ไม่ได้นำเงินกู้ไปลงทุนในการสร้างผลผลิตโดยตรง โดยนำเงินดังกล่าวใช้ไปในการซื้อที่ดินร้อยละ 19.28 นำไปใช้ในการชำระหนี้สินเดิมร้อยละ 13.25 จำนวนเงินลงทุนที่ได้รับน้อยไปกว่าเงินลงทุนร้อยละ 10 และเมื่อเกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการผลิตร้อยละ 96.25 ไม่ได้นำไปชำระหนี้ แต่นำเงินไปใช้ในการลงทุนต่อไป และนำเงินบางส่วนไปใช้จ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่มีปัญหาหนี้เงินกู้ค้างชำระกับสถาบันการเงิน ไม่ยอมปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ ภาวะหนี้สินของเกษตรกรร้อยละ 48.75 มีปัญหาหนี้สินมาก่อน และร้อยละ 48.75 กู้เงินจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติมหลังจากที่ได้รับจากสถาบัน

การเงินแล้ว สำหรับสาเหตุที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกรเกิดภาวะขาดทุน ได้แก่ ภาวะราคาผลผลิตต่ำ ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 43.15 ประสบปัญหาดังกล่าว และเกิดจากภัยธรรมชาติร้อยละ 50.44

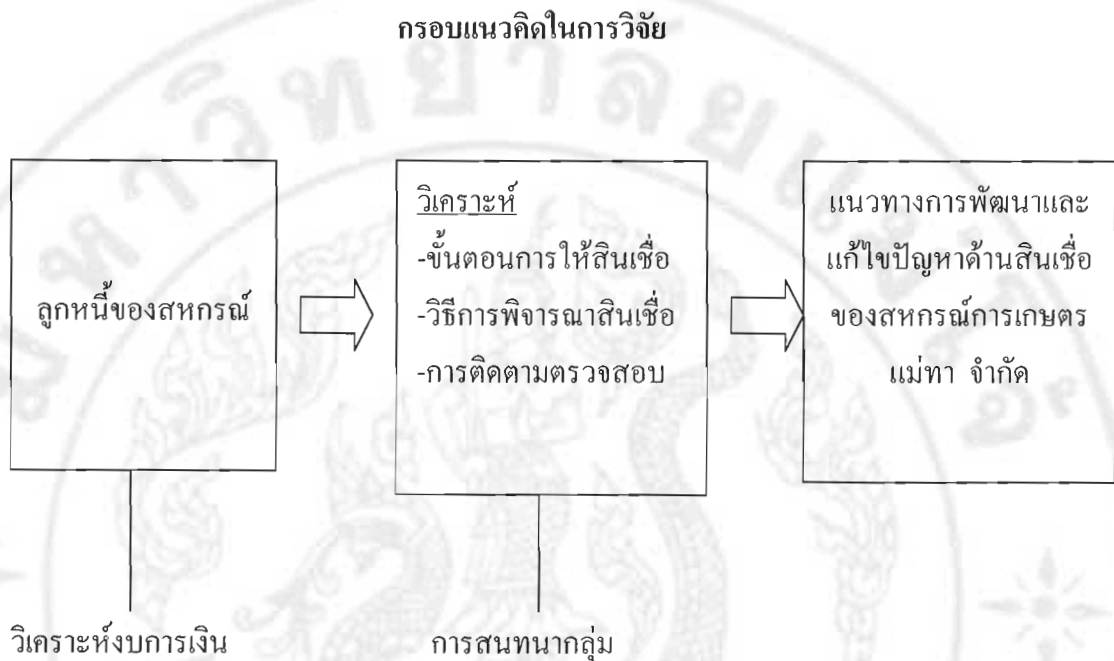
เพลินพิศ สัตย์สงวน (2534: 95-96) ได้ศึกษาสภาพปัญหาด้านการชำระหนี้คั้นว่า ปัญหาที่สถาบันการเงินวิตกกังวลเรื่องหนึ่ง ในการอำนวยความสะดวกการเกษตรคือ ปัญหาเรื่องหนี้ค้างชำระของเกษตรกร ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงแตกต่างกันในประเทศต่าง ๆ ที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาการเกษตรในระดับต่างกัน จากการศึกษาพบว่า บางประเทศเรียกเก็บหนี้สินเสียเอง สำหรับประเทศไทยได้มีการพบว่า การให้กู้ยืมแก่เกษตรกรมีหนี้สูญต่อเงินให้กู้ยืมแก่เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 19.2 ขณะที่หนี้สูญนอกภาคเกษตรมีเพียงร้อยละ 5.3 ที่เป็นเช่นนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ ประสบปัญหาถูกหนี้สินเชื่อการเกษตรไม่จ่ายชำระหนี้ตามกำหนดให้ธนาคารต้องผ่อนปรนยืดเวลาชำระหนี้ออกไป และมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ให้เป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจ

อรรธรณ รุ่งโรจน์รักษ์ (2523: 5-7) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาหนี้เชื่อเพื่อการเกษตรภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า จำนวนเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อมีร้อยละ 72 ของเกษตรกรทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อเฉลี่ยฟาร์มละ 12,350 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตร้อยละ 84 เพื่อการบริโภคร้อยละ 16 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้เพียงร้อยละ 22 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด

เรืองวัฒน์ ทองอยู่ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คั้นสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองปาน จำกัด อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า แหล่งเงินกู้ของสมาชิกส่วนใหญ่คือกู้จากสหกรณ์ โดยใช้การค้ำประกันจากสมาชิกร่วมกลุ่ม สำหรับปัญหาที่ทำให้สมาชิกค้างชำระสินเชื่อเกิดจากปัญหาภัยธรรมชาติ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคั้นสินเชื่อเกษตรกรของสมาชิกได้แก่ วงเงินกู้ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม และมูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาของสมาชิกที่มีต่อการชำระสินเชื่อ พบว่า ปัญหาการแยกหนี้เดิมมาจากสหกรณ์การเกษตรเจ้าหมื่น จำกัด สมาชิกไม่ได้หนังสือเตือนการชำระหนี้จากสหกรณ์ เป็นปัญหาหลักของสมาชิก

ทศไนย ทรศรานนท์ (2544) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระเงินกู้การเกษตรกรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่บ่งชี้ลักษณะของสมาชิกที่สามารถชำระหนี้เงินกู้คือ การได้รับการฝึกอบรม สัดส่วนเงินกู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ในการบริโภค สถานที่ตั้งฟาร์ม และสัดส่วนผู้ที่มีรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่บ่งชี้ลักษณะของสมาชิกที่สามารถชำระเงินกู้ได้ คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วน

เงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด ประสิทธิภาพของเกษตรกร การศึกษาของเกษตรกร สัดส่วนของพื้นที่เพาะปลูกที่ได้จากการเช่า สถานที่ตั้งบ้านเรือนและประเภทของการผลิต

ภาพ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ทางผู้วิเคราะห์จะใช้วิธีวิเคราะห์ทางการเงินในด้านต่างๆจากลูกหนี้ของสหกรณ์พร้อมทั้งใช้การสนทนากลุ่มโดยมีหัวข้อดังนี้คือ ขั้นตอนการให้สินเชื่อ วิธีการพิจารณาสินเชื่อและการติดตามตรวจสอบเพื่อที่จะเป็นแนวทางการพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทาจำกัด

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด เป็นงานวิจัยที่ศึกษาวิธีแก้ไขปัญหาด้านสินเชื่อของสหกรณ์และแนวทางแก้ไขเพื่อให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

ใช้สถานที่ดำเนินการวิจัย คือ สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด เลขที่ 12 หมู่ 3 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ประชากร

ผู้ให้ข้อมูลศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ฝ่ายจัดการสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัดจำนวน 21 คน
2. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด จำนวน 15 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. ใช้แบบทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ ของลูกหนี้สหกรณ์ โดยเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยสหกรณ์การเกษตร
2. ใช้วิธีสนทนากลุ่มกับฝ่ายจัดการ และคณะกรรมการดำเนินการโดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาถึงขั้นตอนการให้สินเชื่อ วิธีการพิจารณาสินเชื่อ การติดตามตรวจสอบ เพื่อรับฟังปัญหา จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และกลับมาสนทนากลุ่มอีกครั้งหนึ่งเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมความเห็นของฝ่ายจัดการสหกรณ์ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลได้จากเอกสารรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด งบการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมครั้งนี้ใช้การสนทนากลุ่มตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้แล้วล่วงหน้าในเรื่องขั้นตอนการให้สินเชื่อ วิธีการพิจารณาสินเชื่อ การติดตามตรวจสอบ ของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว จะใช้วิธีเชิงพรรณนามาวิเคราะห์ แนวโน้มทางการเงินพร้อมทั้งการวิเคราะห์งบการเงินประกอบควบคู่ไปด้วย

เวลาในการทำวิจัย

การศึกษานี้จะใช้ระยะเวลา 7 เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2549 ถึง มิถุนายน 2550

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะวิธีการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อ ผลการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อ และแนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อปี พ.ศ. 2544-2548 โดยแยกแสดงผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 วิธีการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 3 แนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ส่วนที่ 1 วิธีการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อ

ประวัติสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด เลขทะเบียนที่ 365/1107 จดทะเบียน เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2514 โดยการควบสหกรณ์หาทุนเดิมรวม 17 สหกรณ์ ประกอบด้วย สหกรณ์ท่าปลาตุ๊ก สหกรณ์ท่าชมพู่ สหกรณ์ท่าทุ่งไผ่ สหกรณ์ศรีชุม สหกรณ์ท่าดอนเกาะ สหกรณ์ท่าป่าสัก สหกรณ์บ้านดง สหกรณ์ท่ากาศ สหกรณ์ท่าสบเส้า สหกรณ์บ้านดอน สหกรณ์หมื่นข้าว สหกรณ์ดอยแซ่ สหกรณ์บ้านใหม่ สหกรณ์สวนหลวง สหกรณ์สบเมยสหกรณ์ แม่เมย และสหกรณ์ชุมเงิน

มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 215 คน รวม 17 กลุ่ม และได้เปลี่ยนชนิดเป็นสหกรณ์ชนิด จำกัด เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2514 ประกอบด้วย

ทุนเรือนหุ้นแรกตั้งจำนวน 121,450.00 บาท

(โอนจากเงินฝากระยะยาว)

เงินสำรองแรกตั้ง 312,236.91 บาท

เงินกู้ยืมมาจากสหกรณ์หาทุนเดิม 423,581.65 บาท

(โดยกู้จากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรเชียงใหม่ จำกัด)

ปริมาณธุรกิจดำเนินงานในปีแรกจำนวน 1,012,109.26 บาท

ดำเนินงานปีแรกมีกำไรสุทธิ 31,949.59 บาท

วงเงินกู้ยืมนายทะเบียน 2 ล้านบาท

แรกตั้ง อยู่ในความควบคุมส่งเสริมของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) และเมื่อปี พ.ศ. 2516 ได้แยกสำนักงานมาเปิดที่อำเภอแม่ทา ขึ้นอยู่ในความควบคุมส่งเสริมของสำนักงานสหกรณ์อำเภอแม่ทา

ปัจจุบันเขตดำเนินงานของสหกรณ์ทุกตำบลใน อำเภอแม่ทา รวมไปถึงตำบล แม่ทา กิ่งอำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่

จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด ณ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 สหกรณ์มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 2,241 คน ประกอบด้วย 39 กลุ่มในท้องที่ 6 ตำบล

ในปีทางบัญชี 2548 สหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินการจำนวน 5,202,516.22 บาท มี ทุนดำเนินงานจำนวน 149,696,550.01 บาท ประกอบด้วยจากการกู้ยืม 2 แหล่งเงินทุน คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 44,634,825.50 บาท และกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นจำนวนเงิน 1,085,000.00 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 45,719,825.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.54 เจ้าหนี้การค้าและอื่นๆจำนวน 6,117,381.55 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.09 เงินรับฝากจำนวน 43,042,884.08 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.75 ทุนเรือนหุ้นจำนวน 39,037,030.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.08 ทุนสำรองและทุนอื่นๆจำนวน 15,779,428.88 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.54

ขั้นตอนในการให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

1. สมาชิกใหม่ที่จะขอกู้ ให้มาติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สหกรณ์ โดยเจ้าหน้าที่สินเชื่อจะอธิบายขั้นตอนและเงื่อนไขในการให้เงินกู้แก่สมาชิกที่จะมาขอกู้ใหม่
2. ให้สมาชิกทำใบขอกู้กับทางประธานกลุ่มที่ตนเองสังกัดอยู่
3. ครั้งแรกที่จะขอกู้ นั้น จะให้เป็นเงินกู้ระยะสั้น ประมาณ 30,000 – 50,000 บาท จะดูจากวัตถุประสงค์ในการขอกู้ หลักทรัพย์ค้ำประกัน และมีการสุ่มตรวจสอบสมาชิกที่จะขอกู้
4. มีการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นพิเศษ	ประมาณ 400,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.00
ชั้น 1	ประมาณ 300,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.50
ชั้น 2	ประมาณ 250,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10.00
ชั้น 3	ประมาณ 150,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10.00
5. การพิจารณา จะมีการซักถามหรือสอบถามข้อมูลสมาชิก ประวัติของสมาชิก ดูหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกัน การนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ในการทำการกู้จะต้องมีประธานกลุ่มเป็นผู้รับรอง

6. ในการติดตามทวงหนี้ นั้น ทางฝ่ายสินเชื่อจะเป็นผู้ติดตาม และประสานงานกับ ประธานกลุ่มในการติดตามหนี้

7. วิธีการจัดการมีแผนปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการขยายเวลากู้ยืม โดยวิธีการเปลี่ยน สัญญา

8. ในการทำเรื่องขอกู้จะใช้ระยะเวลาในการอนุมัติ ประมาณ 3 – 4 วัน ในการ พิจารณาเงินกู้ จำนวนเดือนละ 2 ครั้ง ก่อนวันประชุมคณะกรรมการ 1 วัน(ประมาณวันที่ 13 ของเดือน) และทุกวันที่ 23 ของเดือน

9. ระยะเวลาในการให้เงินกู้ประมาณ 15 วัน เวลาที่สมาชิกรับเงินกู้ จะมีการหักเป็น ค่าหุ้น 5 % ตามระเบียบในการกู้เงิน

10. หลักประกันที่นำมาส่วนใหญ่จะเป็นหลักทรัพย์

11. การค้ำประกัน จะมีระเบียบรองรับ คือ 1) มีบุคคลค้ำประกัน 2 คน 2)กรณีที่มี การค้ำประกันกลุ่ม จะใช้ในการทำกิจกรรมเหมือนกันมาค้ำประกัน

12. การตรวจสอบหลังการให้เงินกู้ มีการตรวจสอบ โดยสังเกตจากลักษณะท่าทาง หากเจอกรณีที่น่าไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ก็จะมีการตัดสิทธิ์ในการกู้ครั้งต่อไป

13. การสุ่มตรวจ มีการสุ่มตรวจประมาณ 10 % ต่อการให้เงินกู้ในแต่ละครั้ง

14. การชำระหนี้เงินกู้ แบ่งออกเป็น 3 กรณีคือ 1) สามารถนำมาชำระหนี้เงินกู้ได้ที่ สำนักงาน 2) ออกประชุมกลุ่ม มีการขออนุญาตคณะกรรมการเพื่อที่จะนำเอาใบเสร็จไปให้บริการ สมาชิกในการรับชำระหนี้ด้วย 3) ในช่วงที่จะมีการปิดบัญชี จะมีการเจาะจงให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อไป ตามเก็บจากสมาชิก

15. สมาชิกที่มีการชำระหนี้ตรงตามกำหนด จะขึ้นอยู่กับชั้นของลูกหนี้

16. สาเหตุหลักที่มีหนี้ค้างนานติดต่อกัน ตั้งแต่ปี 2525 เนื่องจากลูกหนี้หลบหน้า ไม่มาติดต่อ ตามด้วยาก

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อ

สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจอยู่หลายประเภทเพื่อบริการแก่สมาชิก โดยมีธุรกิจสินเชื่อ เป็นธุรกิจที่มีสัดส่วนมากที่สุดของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด

การดำเนินธุรกิจ

สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจด้านต่างๆดังนี้

1. ธุรกิจสินเชื่อ ได้จ่ายเงินกู้และเงินกู้คงเหลือจำนวน 124,459,801 บาท
2. ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 11,351,252 บาท
3. ธุรกิจบริการปั้มน้ำมัน ยอดจำหน่าย 12,692,933.01 บาท
4. ธุรกิจเงินรับฝากจากสมาชิก มียอดเงินฝากจำนวน 43,042,884.08 บาท
5. ธุรกิจรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก (ลำไยอบแห้ง) 5,655,255 บาท

เมื่อนำรายได้ทั้งหมดของสหกรณ์มารวมกัน และวิเคราะห์สัดส่วนในแต่ละธุรกิจจะ

พบว่า

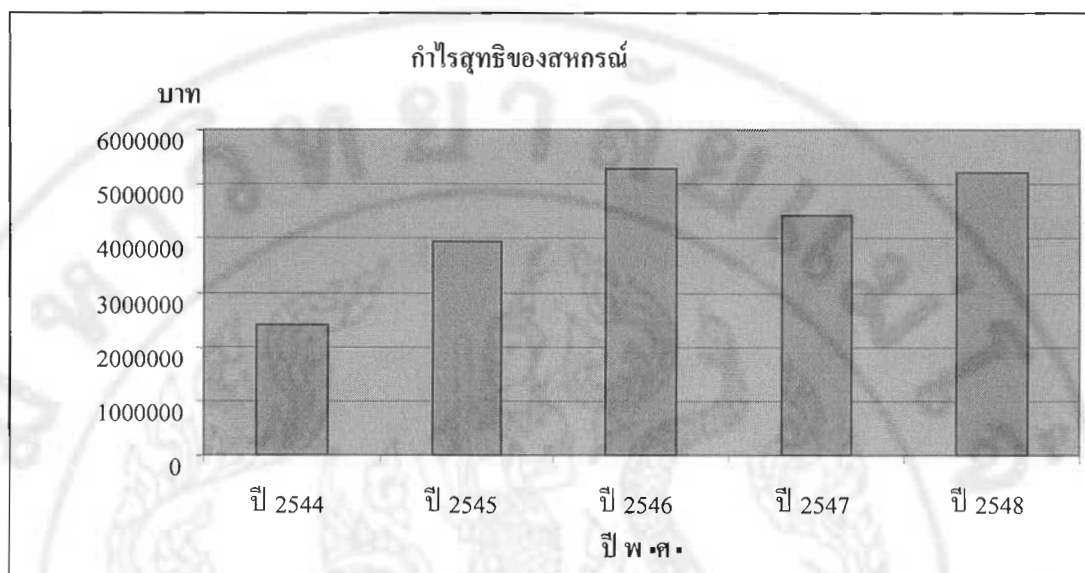
ธุรกิจสินเชื่อคิดเป็นร้อยละ	48.39	ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายคิดเป็นร้อยละ	4.40	ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด
ธุรกิจปั้มน้ำมันคิดเป็นร้อยละ	28.26	ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด
ธุรกิจรับฝากเงินคิดเป็นร้อยละ	16.74	ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด
ธุรกิจรวบรวมผลผลิตคิดเป็นร้อยละ	2.21	ของปริมาณธุรกิจทั้งหมด

ภาพ 4 การเปรียบเทียบปริมาณธุรกิจของสหกรณ์

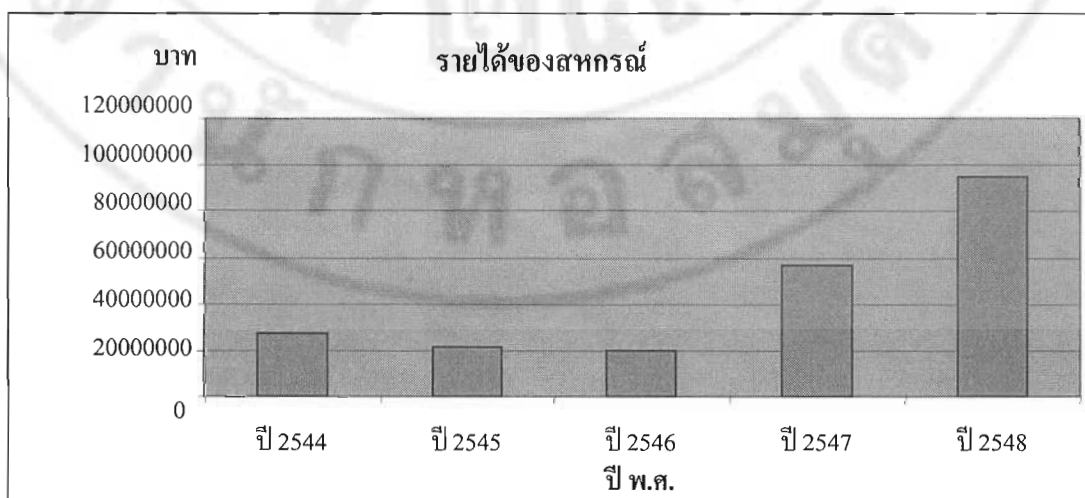
จากการศึกษาผลดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด ในช่วงระยะเวลา 5 ปี (2544-2548) สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นโดยเรียงตามปีดังนี้ 2544 มี

กำไรสุทธิ 2,389,397.25 บาท ปี 2545 มีกำไรสุทธิ 3,943,165.30 บาท ปี 2546 มีกำไรสุทธิ 5,295,877.39 บาท ปี 2547 มีกำไรสุทธิ 4,434,786.51 บาท และปี 2548 มีกำไรสุทธิ 5,202,516.22 บาท

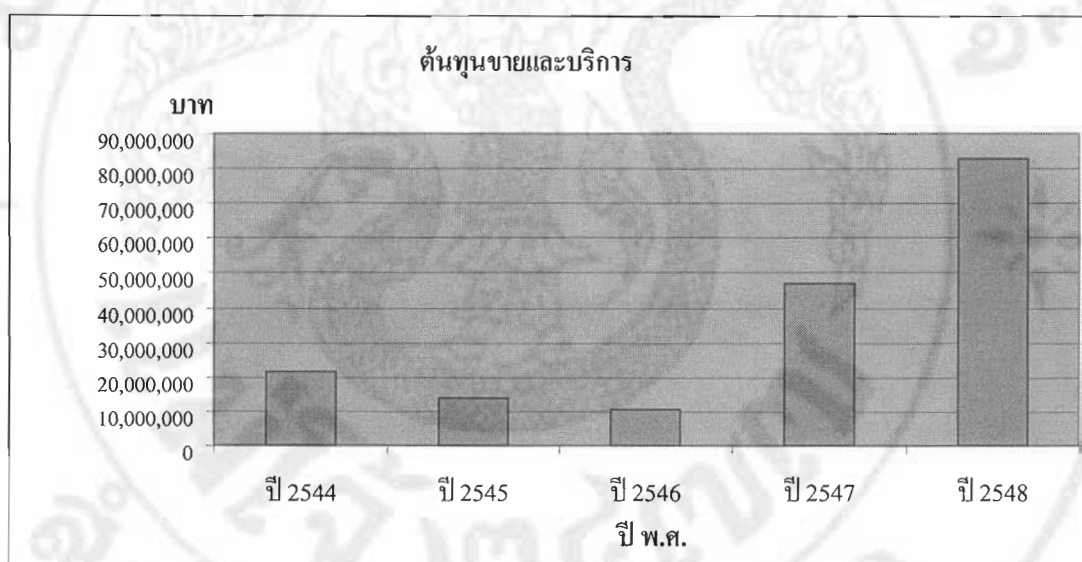
ภาพ 5 กำไรสุทธิของสหกรณ์

ในแต่ละปีสหกรณ์ มีรายได้ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2544 คือในปี 2544 สหกรณ์มีรายได้ 27,189,455.98 บาท ปี 2545 สหกรณ์มีรายได้ 21,034,981.38 บาท และปี 2546 สหกรณ์มีรายได้ 19,602,881.55 บาท ขณะที่ในปี 2547 และปี 2548 มีปริมาณสูงขึ้น

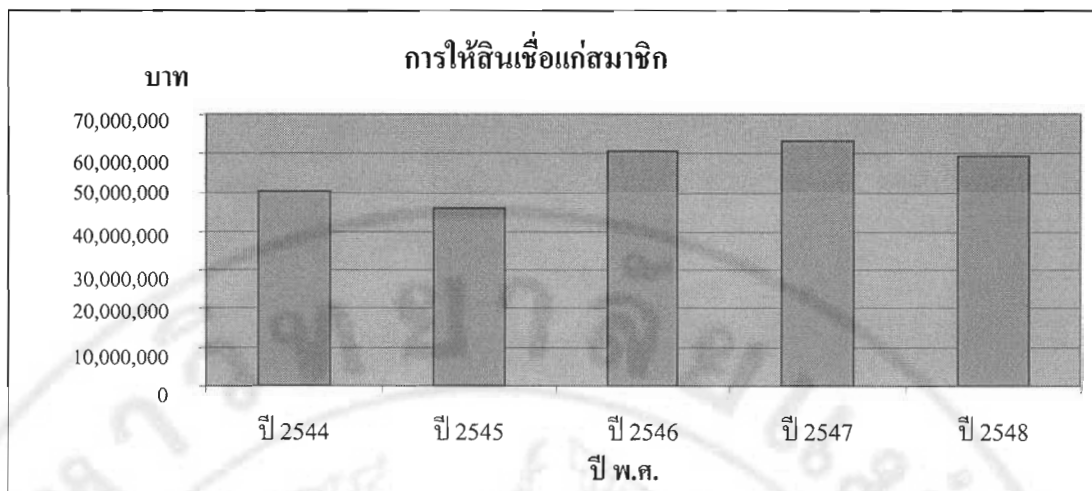
ภาพ 6 รายได้ของสหกรณ์

ในส่วนของต้นทุนขายและบริการมีการลดลงระหว่างปี 2544-2546 โดยเรียงตัวเลขจากปี 2544-2546 ดังนี้ 21,347,348.31 บาท 13,681,089.28 บาท และ 10,404,830.61 บาท แต่เมื่อปี 2547 เทียบกับปี 2546 สหกรณ์มีรายได้ที่สูงกว่ากันมาก คือ 56,484,137.03 บาท 19,602,881.55 บาท ซึ่งมากกว่ากันถึง 36,881,255.48 บาท เนื่องจากสหกรณ์มีการเพิ่มธุรกิจน้ำมันขึ้นมา แต่ขณะเดียวกันต้นทุนขายและบริการมีการเพิ่มขึ้นเช่นกันในปี 2547 คือ 47,084,703.03 บาท เทียบกับปี 2546 จำนวน 10,404,830.61 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 36,679,872.42 บาท ต้นทุนที่สูงขึ้นมาก เลยทำให้กำไรของปี 2547 ลดลงเช่นกันคือ จาก 5,295,877.39 บาท ในปี 2546 เหลือ 4,434,786.51 บาท ในปี 2547 เช่นเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2547 กับปี 2548 แล้ว แม้สหกรณ์จะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาก แต่สหกรณ์ก็ยังมีต้นทุนขายและบริการที่สูงขึ้นมากเช่นกัน ทำให้อัตรากำไรของปี 2548 จึงลดลงต่ำกว่ากำไรสุทธิของปี 2547

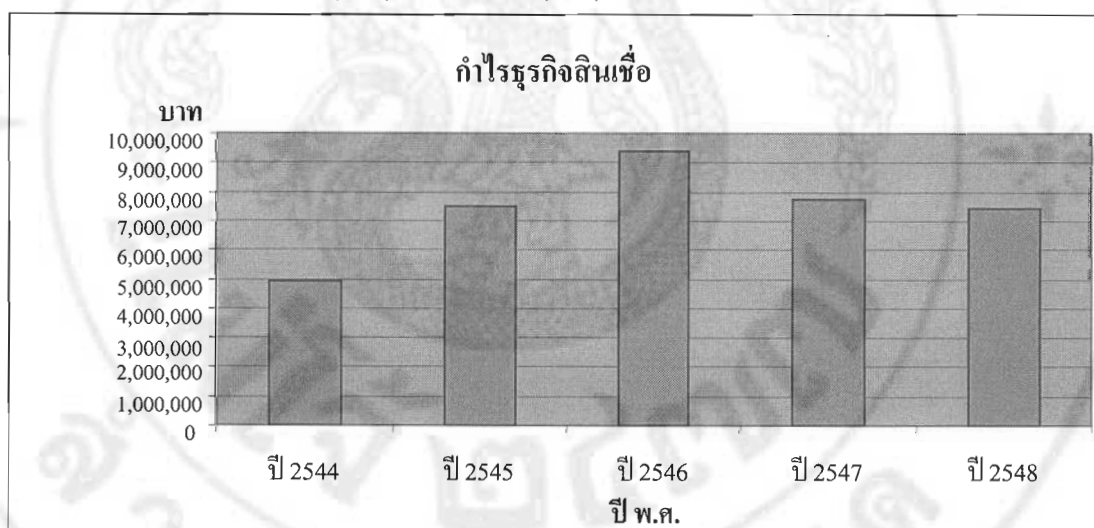
ภาพ 7 ต้นทุนขายและบริการ

ในส่วนการให้สินเชื่อแก่สมาชิกตั้งแต่ปี 2544 – 2548 สหกรณ์มีการให้สินเชื่อแก่สมาชิกทั้งสิ้นดังนี้ 50,223,205 45,786,710 60,513,020 63,067,900 และ 59,093,605 บาท ตามลำดับ

ภาพ 8 การให้สินเชื่อแก่สมาชิก

กำไรธุรกิจสินเชื่อโดยเรียงลำดับตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้คือ 4,903,971.80
7,507,003 9,356,141.30 7,699,608.39 และ 7,445,581.28 บาท

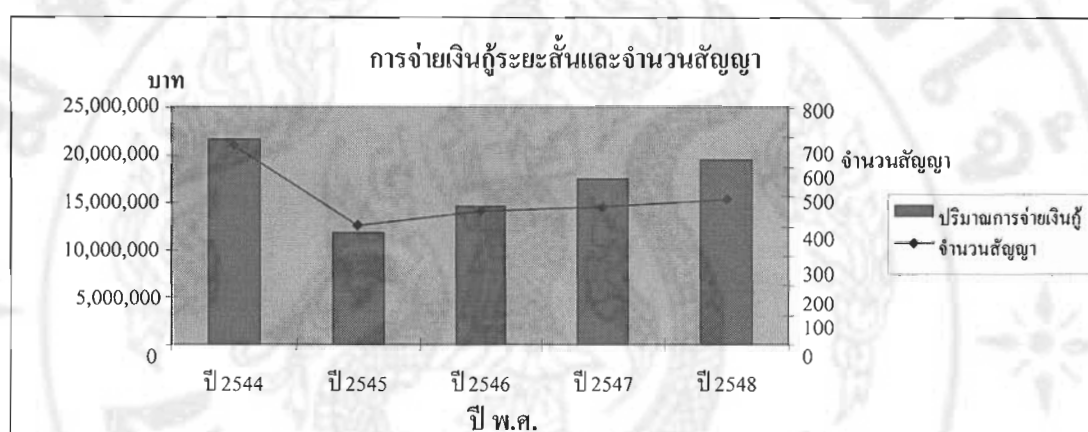

ภาพ 9 กำไรธุรกิจสินเชื่อ

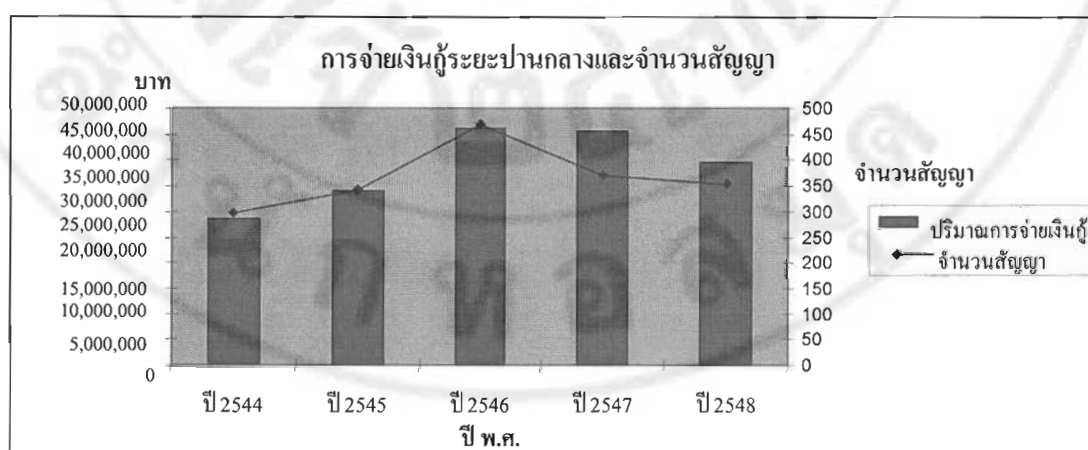
โดยแยกรายละเอียดการให้สินเชื่อดังนี้

ตาราง 1 การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก

การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก	2544	2545	2546	2547	2548
ระยะสั้น	21,565,990	11,840,600	14,507,670	17,513,960	19,541,305
จำนวนสัญญา	674	402	450	464	489
ระยะปานกลาง	28,657,215	33,916,110	46,005,350	45,553,990	39,552,300
จำนวนสัญญา	298	342	470	371	353

ภาพ 10 การจ่ายเงินกู้ระยะสั้นและจำนวนสัญญา

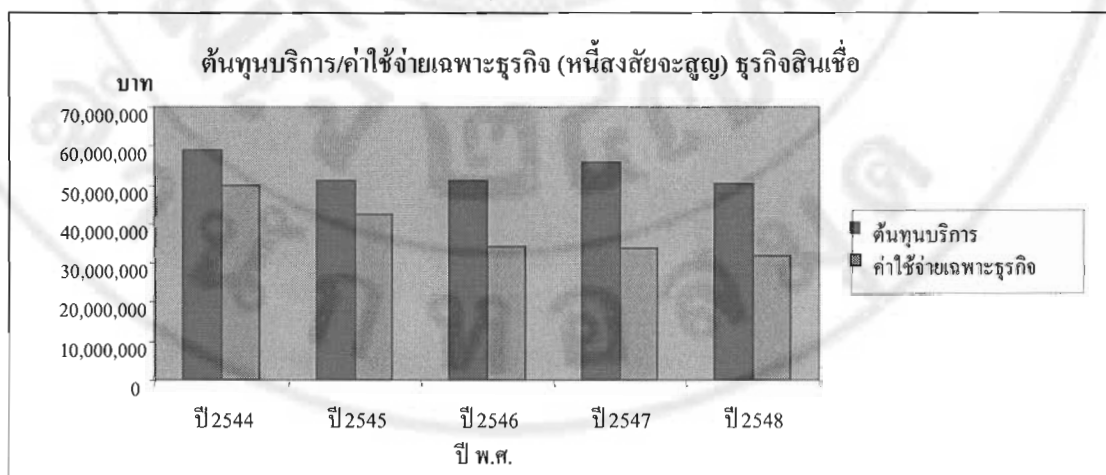
ภาพ 11 การจ่ายเงินกู้ระยะปานกลางและจำนวนสัญญา

ปริมาณการให้สมาชิกกู้ระยะสั้นมีปริมาณสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ ปี 2545-2548 และจำนวนสัญญาที่ให้สมาชิกกู้ ก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน

ปริมาณการให้สมาชิกกู้ระยะปานกลางมีปริมาณสูงขึ้นในช่วงปี 2544-2546 และลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2547-2548 โดยจำนวนสัญญาที่ให้สมาชิกกู้ก็ลดลงเช่นกัน

สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภท คือ เงินกู้ระยะสั้น และเงินกู้ระยะปานกลาง โดยจำแนกระยะดังนี้โดยเงินกู้ระยะสั้นกู้เพื่อซื้อสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย ซื้อวัสดุการเกษตร ค่าจ้างแรงงาน ทำสวน ทำนา อื่นๆ ซื้อที่ดิน ชำระค่าหนี้ในส่วนระยะปานกลางมีระยะไม่เกิน 120 เดือน (หรือ 10 ปี) จำแนกได้ดังนี้ ซื้อที่ดิน บุกเบิก ปรับปรุงที่ดิน ซื้อพันธุ์สัตว์ ซื้อเครื่องจักร ขุดเจาะน้ำบาดาล สร้างปรับปรุงโรงเรือน ชำระหนี้เดิม ชำระค่าหุ้นซึ่งสมาชิกของสหกรณ์ได้กู้ตามวัตถุประสงค์ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง

พิจารณาจากการให้สินเชื่อตั้งแต่ปี 2544 -2548 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปียกเว้นในปี 2548 ที่ลดลงเล็กน้อย ขณะเดียวกันอัตราส่วนของกำไรก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่เมื่อนำกำไรเทียบกับรายได้จะพบว่าตั้งแต่ปี 2544 -2548 มีกำไรคิดเป็นร้อยละ 66.19 95.04 105.47 76.901 และ 66.31 ตามลำดับ อัตราดังกล่าวสูงขึ้นในช่วงปี 2544-2546 และลดลงมาในปี 2547-2548 เนื่องจากสหกรณ์มีต้นทุนบริการที่สูงขึ้นนั่นเอง ต้นทุนบริการตั้งแต่ปี 2544-2548 มีดังนี้ 2,661,973.75 1,078,029.57 192,113 1,981,331.14 และ 2,596,007.50 บาท อีกทั้งค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ(ที่เป็นหนี้สงสัยจะสูญ) ของสหกรณ์มีปริมาณสูงโดยเรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ 912,280.45 422,583.05 407,249.10 853,610.43 และ 1,739,485.20 บาท

ภาพ 12 ต้นทุนบริการ/ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจของธุรกิจสินเชื่อ

หากสหกรณ์ต้องการในธุรกิจสินเชื่อมีอัตรากำไรต่อรายได้ที่สูงขึ้นสหกรณ์ต้องลดต้นทุนบริการและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจโดยเฉพาะหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งสะท้อนถึงภาวะการชำระหนี้ของสมาชิกต่อสหกรณ์ว่าสามารถนำเงินมาชำระพร้อมดอกเบี้ยคืนแก่ สหกรณ์ มากน้อยแค่ไหน

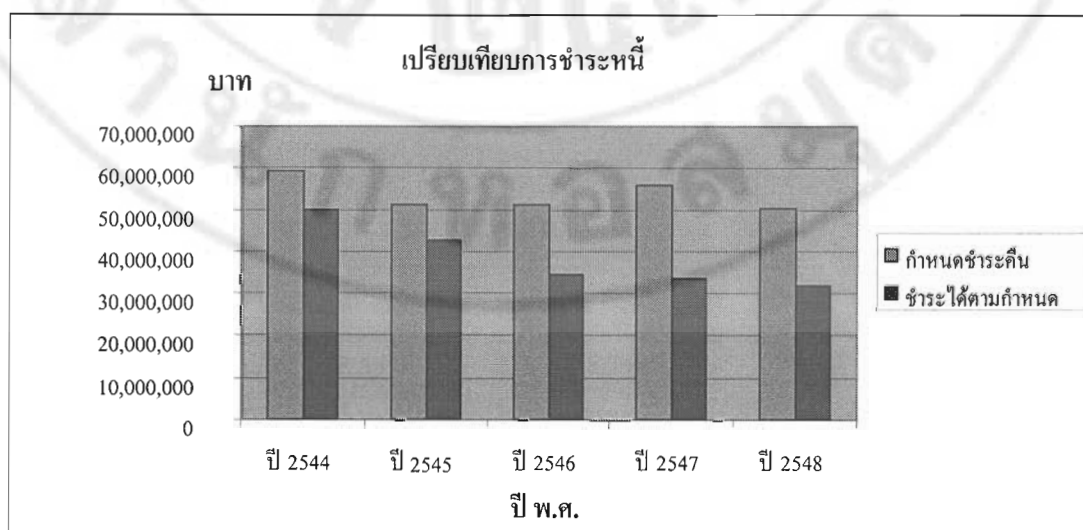
การรับชำระหนี้

เมื่อพิจารณารายละเอียดของธุรกิจสินเชื่อในส่วนของการรับชำระหนี้จะเห็นว่าตัวสมาชิกมาชำระหนี้สินตามกำหนดลดลงทุกปีนับตั้งแต่ปี 2544-2548 และเมื่อพิจารณาตามอัตราส่วนคิดเป็นร้อยละจะพบว่าจากปี 2544 สามารถมาชำระตามกำหนดได้ร้อยละ 84.44 แต่ใน 2 ปีหลังคือ ปี 2547 และปี 2548 มาชำระได้ร้อยละ 60.38 และ 62.98 ตามลำดับทำให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะเกิดปัญหาสภาพคล่องและการชำระเจ้าหนี้เงินกู้ที่สหกรณ์ไปกู้ยืม

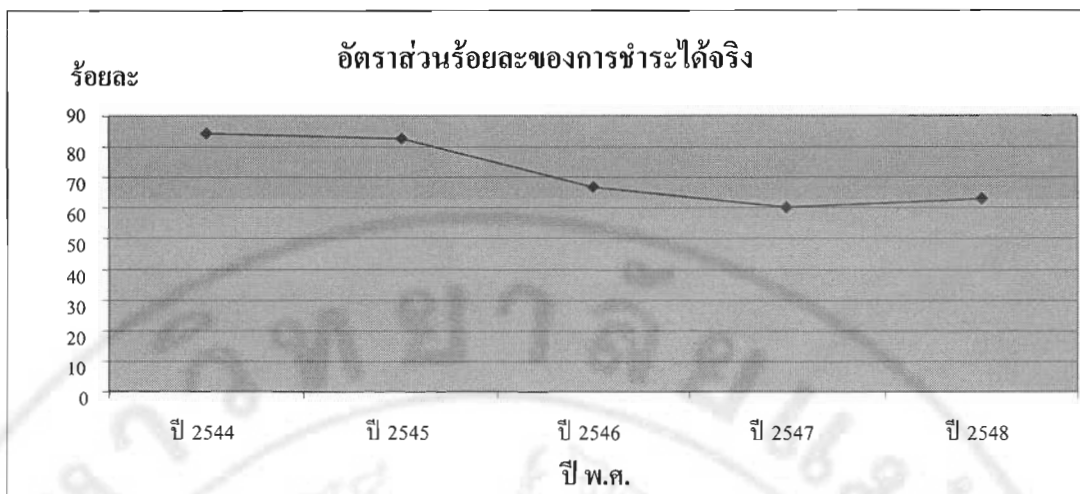
เปรียบเทียบการรับชำระหนี้

ตาราง 2 เปรียบการรับชำระหนี้

ปี	2544	2545	2546	2547	2548
กำหนดชำระคืนเงินกู้	59,070,455	51,172,653	51,176,683	55,638,351	50,317,278
ชำระตามกำหนด	49,942,758	42,403,189	34,188,681	33,592,123	31,691,968
ชำระได้จริง (คิดเป็นร้อยละ)	84.44	82.86	66.81	60.38	62.98

ภาพ 13 เปรียบเทียบการชำระหนี้

ภาพ 14 อัตราส่วนร้อยละของการชำระได้จริง

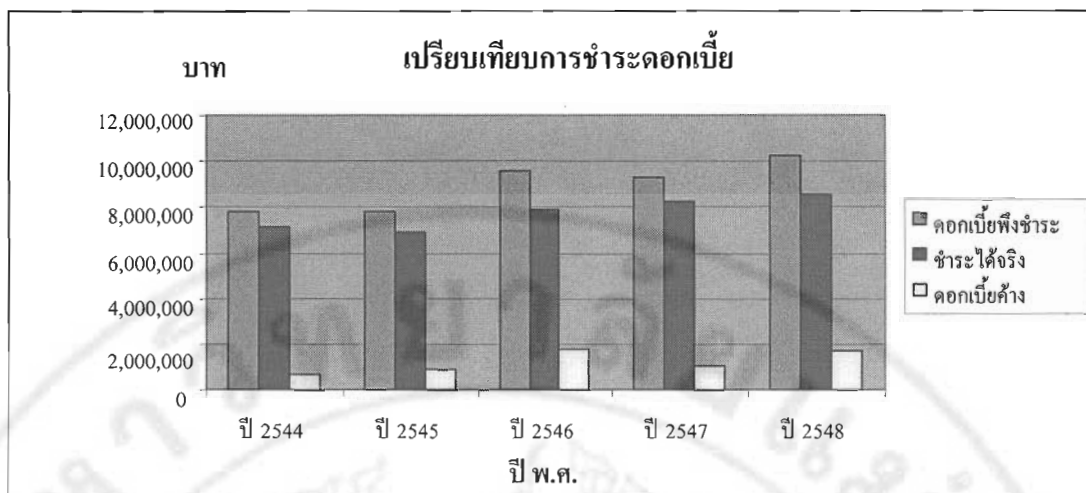
การชำระดอกเบี้ยเงินกู้

ธุรกิจการให้สินเชื่อสหกรณ์มีอัตราดอกเบี้ยฟุ้งชำระเพิ่มขึ้นทุกปีตามอัตราดอกเบี้ย โดยในปี 2544 สหกรณ์มีดอกเบี้ยฟุ้งชำระ 7,823,681 บาท ขณะที่ ในปี 2548 สหกรณ์มีดอกเบี้ยฟุ้งชำระ ถึง 10,264,480 บาท แต่เมื่อพิจารณาการมาชำระของสมาชิก ในปี 2544 มาชำระจำนวน 7,147,316 บาทคิดเป็นร้อยละ 91.35 ส่วนในปี 2548 สมาชิกมาชำระจำนวน 8,575,155 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.54 ถึงแม้ว่าจะมาชำระในสัดส่วนที่สูง แต่เมื่อเทียบกับปีแรก การชำระลดลงไปเกือบร้อยละ 7.81

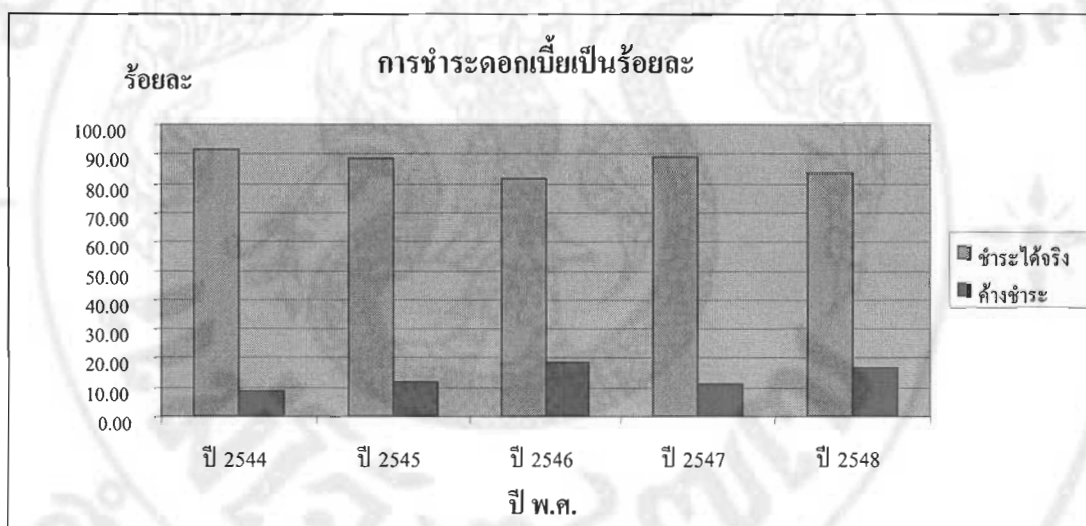
เปรียบเทียบการชำระดอกเบี้ยเงินกู้

ตาราง 3 เปรียบเทียบการชำระดอกเบี้ยเงินกู้

การเรียกเก็บดอกเบี้ย	2544	2545	2546	2547	2548
ดอกเบี้ยฟุ้งชำระ	7,823,681	7,803,071	9,606,000	9,287,455	10,264,480
ชำระดอกเบี้ย	7,147,316	6,910,117	7,852,786.70	8,270,488	8,575,155
ดอกเบี้ยค้าง	676,365	892,954	1,753,213.30	1,016,967	1,689,325
ชำระได้จริงคิดเป็นร้อยละ	91.35	88.56	81.75	89.05	83.54
ดอกเบี้ยค้างชำระคิดเป็นร้อยละ	8.65	11.44	18.25	10.95	16.46

ภาพ 15 เปรียบเทียบการชำระดอกเบี้ย

ภาพ 16 การชำระดอกเบี้ยเป็นร้อยละ

การรับชำระดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิก มีแนวโน้มที่ลดลงทุกปีและภาวะดังกล่าวทำให้ ให้เกิดดอกเบี้ยค้างชำระของสมาชิกสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลในระยะยาวอย่างแน่นอน

อีกวิธีหนึ่งที่นำมาวิเคราะห์ควบคู่กันคือการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน โดยมีอัตราส่วนที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับด้านสินเชื่อ ดังนี้

ตาราง 4 วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ปี	2544	2545	2546	2547	2548
อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (%)		11.28	14.79	8.79	12.64
อัตราการค้างชำระ (%)	29.00	17.14	33.19	39.62	37.02
อัตราการเติบโตของธุรกิจ สินเชื่อ (%)		(-8.83)	32.16	4.22	(-6.3)
กำไร/สมาชิก (บาท)	1,116.54	1,835.74	2,474.71	2,034.31	2,321.52
หนี้สิน/สมาชิก (บาท)	11,312	23,012	22,682	29,491	29,938
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน/กำไร (%)	55.94	47.03	42.83	44.53	42.08
ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน					
อัตราการเติบโตของกำไร (%)		65.03	34.31	(-16.26)	17.31
กำไรสุทธิ (%)	8.79	18.75	27.02	7.85	5.46
อัตราลูกหนี้ที่ชำระได้ตามกำหนด (%)	71	61.10	66.81	60.38	62.98

อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนดังกล่าวแสดงถึงการเติบโตที่มากขึ้น

ทุนของสหกรณ์มีอัตราเติบโตเรียงกันจากปี 2545 - 2548 ดังนี้ ร้อยละ 11.25 ร้อยละ 14.7 ร้อยละ 8.79 ร้อยละ 12.64% ในปี 2545 และปี 2546 มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อถึงปี 2547 ได้ลดลงไปและกลับเพิ่มขึ้นอีกในปี 2548 ทั้ง 4 ปีมีภาวะเพิ่มขึ้นและลดลงไม่แน่นอน เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย ซึ่งมีอัตราร้อยละ 22.02 พบว่าทุกปียังมีอัตราที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

อัตราค้างชำระ แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดเก็บหนี้ของสหกรณ์หากอัตราดังกล่าวต่ำ แสดงว่ากิจการสหกรณ์มีการติดตามการค้างชำระหนี้ได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์ข้างต้น อัตราการค้างชำระของสหกรณ์ เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ ร้อยละ 29 ร้อยละ 17.14 ร้อยละ 33.19 ร้อยละ 39.62 ร้อยละ 37.02 หมายความว่า กิจการสหกรณ์มีหนี้สินที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด หรือมีลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด 26 บาท 17.14 บาท 33.19 บาท 39.62 บาท และ 37.02 บาท สำหรับหนี้ที่กำหนดชำระทุกๆ 100 บาท โดยในปี 2545 มีการเร่งรัดหนี้ได้ดี แต่ในปีถัดๆ ไป ตั้งแต่ปี 2546-2548 กลับมี หนี้ค้างชำระสูงขึ้นมาก เมื่อเทียบกับสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย ซึ่งมีอัตราร้อยละ 54.25 สหกรณ์ ควรมีการเร่งรัดหนี้ให้ดีกว่านี้ จะส่งผลให้อัตราการค้างชำระหนี้ต่ำลง

อัตราการใช้ของธุรกิจสินเชื่อ เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารธุรกิจ โดยวัดจากมูลค่าธุรกิจที่เพิ่มขึ้นลดลง ยิ่งอัตราส่วนดังกล่าวสูงเท่าใดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรก็มีอัตราการเติบโตของธุรกิจมากขึ้นเท่านั้น

สหกรณ์ มีอัตราการเติบโตของธุรกิจสินเชื่อ เรียงกันตั้งแต่ปี 2545-2548 ดังนี้ ร้อยละ-8.83 ร้อยละ 32.16 ร้อยละ 4.22 ร้อยละ-6.30 หมายความว่าสหกรณ์มีความสามารถในการบริหารที่ค่อนข้างต่ำทำให้การดำเนินธุรกิจสินเชื่อไม่สูงและเติบโตต่ำ ซึ่งการเติบโตของธุรกิจเพิ่มลดสลับกันทั้ง 4 ปี

กำไรต่อสมาชิก เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ชัดเจนกว่าพิจารณาเพียงกำไรสุทธิเพียงอย่างเดียว

สหกรณ์ มีกำไรต่อสมาชิกเรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ 1,116.54 บาท 1,835.74 บาท 2,474.71 บาท 2,034.31 บาท และ 2,321.52 บาท หมายความว่าสมาชิกสหกรณ์ ทำธุรกิจกับสหกรณ์ ส่งผลให้สหกรณ์ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยคนละ 1,116.54 บาท, 1,835.74 บาท, 2,474.71 บาท, 2,034.31 บาท, 2,321.52 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย ซึ่งมีอัตรา 378.27 บาท สหกรณ์ก็ยังคงมีกำไรต่อสมาชิกสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ปี

หนี้สินต่อสมาชิก เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความเสี่ยงในการก่อหนี้ของสมาชิก ยิ่งอัตราส่วนดังกล่าวสูงเท่าใด สหกรณ์มีความเสี่ยงในการเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกมากขึ้นเท่านั้น

สหกรณ์ มีหนี้สิน/สมาชิก เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ 11,312 บาท 23,012 บาท 22,682 บาท 29,491 บาท และ 29,938 บาท หมายความว่า สมาชิกมีหนี้สินกับกิจการสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2544-2548 จำนวน 11,312 บาท 23,012 บาท 22,682 บาท 29,491 บาท และ 29,938 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่า สมาชิกของสหกรณ์ มีหนี้สินกับกิจการสหกรณ์สูงขึ้นทุกปี เมื่อเทียบกับสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย ที่มีอัตรา 10,177.65 บาท จะพบว่าสมาชิกมีหนี้สินกับกิจการสหกรณ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ปี

อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งอัตราส่วนดังกล่าวต่ำเท่าใดกิจการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรก็มีประสิทธิภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานมากขึ้น

สหกรณ์ มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน/กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ ร้อยละ 55.94 ร้อยละ 47.03 ร้อยละ 42.83 ร้อยละ 44.53 ร้อยละ 42.08 หมายความว่า กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์ 100 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 55.94 บาท 47.03 บาท 42.83 บาท 44.53 บาท และ 42.08 บาท เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 5 ปี

จะพบว่า ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน/กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เทียบกับ สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย มีอัตรา 55.12 บาท ดังนั้น ประสิทธิภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์ มีประสิทธิภาพสูงกว่า ถึง 4 ปี คือปี 2545-2548 มีเพียงปี 2544 ที่สูงกว่า เฉลี่ยเล็กน้อย

อัตรากาไรสุทธิของกำไร เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของกำไรสุทธิซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวสูงเท่าใดกิจการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรก็มีประสิทธิภาพในการบริหารงานมากขึ้นจากปีก่อนเท่านั้น

สหกรณ์ มีอัตรากาไรสุทธิของกำไรเรียงกันตั้งแต่ปี 2545-2548 ดังนี้ ร้อยละ 63.03 ร้อยละ 34.3 ร้อยละ -16.26 ร้อยละ 17.31 แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของกำไรสูงสุดในปี 2545 และเริ่มลดลง จนในปี 2547 ลดลงต่ำสุด จากนั้นในปี 2548 จึงกลับสูงขึ้นมาอีกครั้งเมื่อเทียบกับ สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย มีอัตราร้อยละ 18.54 จะเห็นว่ามีอยู่ 2 ปี คือ ปี 2545 และ 2546 ที่สูงกว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนในปี 2547 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอยู่มาก และในปี 2548 สหกรณ์ มีค่าใกล้เคียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด

อัตรากาไรสุทธิเป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีผลกำไรสุทธิเมื่อเทียบกับยอดขายหรือบริการ อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าขายและบริการของ สหกรณ์ดำเนินงานทุก ๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้นเท่าใด ถ้าอัตราส่วนที่คำนวณได้มีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีความสามารถสูงในการทำกำไร

สหกรณ์ มีอัตรากาไรสุทธิ เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ ร้อยละ 8.79 ร้อยละ 18.75 ร้อยละ 25.02 ร้อยละ 7.85 ร้อยละ 5.46 หมายความว่า ขายบริการของสหกรณ์ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิ 8.79 บาท 18.75 บาท 21.02 บาท 78.85 บาท 5.46 บาท จะเห็นว่า ตั้งแต่ปี 2544-2546 สหกรณ์ มีการกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น แต่ในปี 2547-2548 อัตรากาไรสุทธิลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย มีอัตรา 4.41% จะเห็นว่าทั้ง 5 ปี สหกรณ์มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งหมด

อัตรากาไรสุทธิระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดถึงความสามารถของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในการเรียกเก็บหนี้คืนจากลูกหนี้ อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระทุก ๆ 100 บาท จะสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดกี่บาท ยิ่งอัตราส่วนดังกล่าวสูงเท่าใดแสดงว่าความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกได้ดีเท่านั้น

สหกรณ์ มีอัตรากาไรสุทธิที่ชำระได้ตามกำหนดเรียงกันตั้งแต่ปี 2545-2548 ดังนี้ ร้อยละ 71 ร้อยละ 61.10 ร้อยละ 66.8 ร้อยละ 60.38 ร้อยละ 62.98 หมายความว่า สหกรณ์ มีความสามารถในการเรียกเก็บหนี้ได้ 71 61.10 66.8 60.38 62.98 บาท ของลูกหนี้ที่ถึงกำหนด

ชำระทุกๆ 100 บาท โดยสหกรณ์มีการเรียกเก็บหนี้ในอัตราส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2545 ถึงแม้จะเพิ่มขึ้นในปี 2546 ก็ตาม เพราะหลังจากนั้นก็ลดลง เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยสหกรณ์การเกษตร มีอัตราร้อยละ 45.75 พบว่าทั้ง 5 ปี ยังคงมีค่าสูงกว่า ค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 3 แนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อ

สหกรณ์มีปริมาณของธุรกิจสินเชื่อเป็นอันดับหนึ่งโดยคิดเป็น 48.39 ของปริมาณธุรกิจทั้งหมดของสหกรณ์ โดยเมื่อศึกษาถึงกำไรสุทธิของสหกรณ์จะพบว่าสหกรณ์มีแนวโน้มของกำไรที่สูงขึ้นยกเว้นปี 2547 ที่ลดลงมาจากปี 2546 แต่แนวโน้มก็ยังใกล้เคียงใน 3 ปีหลัง

ขณะที่รายได้ของสหกรณ์สูงขึ้นโดยเพิ่มขึ้นมากในปี 2547 และ 2548 เนื่องจาก 2 ปีดังกล่าวมีดำเนินธุรกิจป้อนน้ำมันและแนวโน้มน่าจะมียาได้ที่สูงมากขึ้นเนื่องจากสหกรณ์มีการขยายปริมาณธุรกิจและสมาชิกให้ความสนใจในการใช้บริการกับสหกรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจน้ำมัน

สหกรณ์มีต้นทุนขายและบริการที่ลดลงในช่วงปี 2544-2548 และสูงขึ้นอย่างมากในปี 2547- 2548 เนื่องจากต้นทุนขายและบริการที่สูงขึ้นจากธุรกิจป้อนน้ำมันนั่นเอง

สหกรณ์มีการให้สินเชื่อแก่สมาชิกลดลงในปี 2545 และเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2546-2547 ส่วนปี 2548 ลดลงเล็กน้อยแต่แนวโน้มก็ยังคงสูงอยู่

แต่เมื่อคิดเป็นกำไรในธุรกิจสินเชื่อกลับมีปริมาณสูงสุดในปี 2546 ขณะที่ในปี 2547 -2548 มีกำไรของธุรกิจสินเชื่อ ใกล้เคียงกับปี 2545 แม้ว่าปริมาณการให้สินเชื่อของปี 2547 - 2548 จะมากกว่าปี 2545 ก็ตามแต่แนวโน้มของกำไรกลับไม่สูงตาม

การจ่ายเงินกู้ระยะสั้นของสหกรณ์ มีปริมาณเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2546 -2548 ตามลำดับ เช่นเดียวกับสัญญาเงินกู้ระยะสั้นที่เพิ่มขึ้นเช่นกันในปี 2546 -2548 และมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

การจ่ายเงินกู้ระยะปานกลางของสหกรณ์มีปริมาณสูงมาก ในปี 2546-2547 และลดลงในปี 2548 เช่นเดียวกับจำนวนสัญญาเงินกู้ที่สูงมากในปี 2546-2547 และลดลงมาในปี 2548 โดยแนวโน้มไม่น่าจะสูงกว่าปี 2548 มากนัก

สหกรณ์มีต้นทุนบริการที่ใกล้เคียงกันเกือบทุกปี โดยสูงมากในปี 2544 และปี 2547 ขณะที่มิค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ คือหนี้สงฆ์จะสูญ กลับมีปริมาณลดลงและใกล้เคียงกันมากในช่วง 2546-2548 โดยแนวโน้มในอนาคตน่าจะใกล้เคียงกับปี 2548

สหกรณ์ได้รับชำระหนี้จากสมาชิกลดลงมาก ตั้งแต่ปี 2546- 2548 แสดงถึงความสามารถในการเรียกชำระหนี้ของสหกรณ์เป็นที่น่าสนใจกว่าปริมาณการชำระหนี้ได้ตามกำหนดในปี 2546-2548 ใกล้เคียงกันมาก

สหกรณ์รับชำระดอกเบี้ยตามกำหนดลดลงในปี 2545-2546 และลดลงอีกครั้งในปี 2548 โดยในปี 2547-2548 ปริมาณการชำระดอกเบี้ยตามกำหนดใกล้เคียงกันมากและแนวโน้มในอนาคตไม่น่าจะดีกว่าทั้งสองปีหลังสุด

ทุนของสหกรณ์ไม่สูงอย่างต่อเนื่องแต่มีการเพิ่มและลดลงอีกทั้งมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์การเกษตรจนอาจทำให้สหกรณ์ขาดความมั่นคงลงได้

การค้างชำระหนี้ของสหกรณ์มีปริมาณที่สูงขึ้นเกือบทุกปี แม้ว่ายังน้อยกว่าค่าเฉลี่ยสหกรณ์การเกษตรแต่ก็ไม่เป็นที่น่าสนใจที่ไม่สามารถลดการค้างชำระหนี้ลงได้ และอาจส่งผลกระทบต่อในอนาคตหากไม่สามารถควบคุมให้ลดลง

การเติบโตของธุรกิจสินเชื่อมีปริมาณที่ไม่สูงเท่าที่ควรทั้งที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปี

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีกำไรเฉลี่ยต่อสมาชิกที่ดีสูงขึ้นทุกปี อันเนื่องจากการขยายธุรกิจที่เพิ่มขึ้น ขณะที่หนี้สินของสมาชิกที่มีกับสหกรณ์ก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน จนทำให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์การเกษตรถึง 2 เท่า

อัตราการเติบโตของสหกรณ์ มีอัตราการเติบโตที่ไม่สูงมากนัก โดยในปี 2547-2548 มีอัตราที่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยอย่างมาก

ในส่วนของกำไรสุทธิสหกรณ์มีอัตรากำไรสุทธิลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในปี 2547 และ 2548

จากภาพรวมที่กล่าวมาสหกรณ์มีการให้สินเชื่ออย่างต่อเนื่องแต่กำไรกลับไม่สูงตามปริมาณการให้สินเชื่อ สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อลง อีกทั้งควรมีการเร่งรัดติดตามหนี้จากสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นเงินต้นหรือดอกเบี้ย เพราะแม้ว่าสหกรณ์จะดำเนินธุรกิจได้กำไรที่สูงขึ้นก็ตามแต่เมื่อเทียบกับปีก่อนๆ กลับมีการเติบโตของกำไรที่น้อยมากเนื่องจากปัญหาต่างๆ ข้างต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาวิธีดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทาจํากัด
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทาจํากัด
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขในธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรแม่ทาจํากัด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความเรียบร้อยโดยวิธีเชิงพรรณนามาวิเคราะห์ พร้อมวิเคราะห์ห้บทางการเงิน

สรุปผลการวิจัย

โดยภาพรวมจะเห็นว่า สหกรณ์มีแนวโน้มของกำไรที่สูงขึ้น แต่ขณะเดียวกัน สหกรณ์ก็มีต้นทุนที่สูงขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะธุรกิจสินเชื่อซึ่งมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มากขึ้นจนทำให้สหกรณ์ อาจประสบปัญหาในอนาคต เนื่องจากสหกรณ์นำเงินหมุนเวียนจากภายนอก และมีค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระคืนแก่เจ้าของเงิน หากวิเคราะห์ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่สูงขึ้น ก็น่าจะเกิดจากฝ่ายบริหารจัดการด้านสินเชื่อมีการเร่งรัดหนี้ไม่ดีเท่าที่ควร หรือวิธีประนอมหนี้ที่น้อยจนเกินไป เลยทำให้สมาชิกอาจไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สหกรณ์ควรมีการให้บริการที่รวดเร็ว สะดวก เพื่อเกิดความคล่องตัวในการกู้ยืม เนื่องจากปัจจุบันมีสถาบันการเงินให้บริการจำนวนมาก ภาวะดอกเบี้ยต้องเหมาะสมและสมาชิกสามารถชำระได้ เพื่อลดภาระที่จะต้องตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่สูงมาก อาจช่วยเหลือโดยการรับซื้อผลผลิตให้หลากหลาย ครอบคลุมในหลายๆ การเพาะปลูกหรือการประสานหาตลาดภายนอก หากมีการรับซื้อในราคาสูง ซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถนำเงินจากการขายผลผลิตมาชำระหนี้ได้

โดยภาพรวมจะเห็นว่า สหกรณ์มีแนวโน้มของกำไรที่สูงขึ้น แต่ขณะเดียวกัน สหกรณ์ก็มีต้นทุนที่สูงขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะธุรกิจสินเชื่อซึ่งมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มากขึ้นจนทำให้สหกรณ์ อาจประสบปัญหาในอนาคต เนื่องจากสหกรณ์นำเงินหมุนเวียนจากภายนอก และมี

ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระคืนแก่เจ้าของเงิน หากวิเคราะห์ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูงที่เพิ่มขึ้น ก็น่าจะเกิดจากฝ่ายบริหารจัดการด้านสินเชื่อกำลังมีการเร่งรัดหนี้ไม่ดีเท่าที่ควร หรือวิธีประណหนี้ที่น้อยจนเกินไปเลยทำให้สมาชิกอาจไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด

จากอัตราส่วนหนี้สิน/ทุน ของสหกรณ์ ที่มีอัตราสูงเกินกว่าอัตราเฉลี่ย คือในปี 2547, 2548 เมื่อพิจารณาหนี้สินที่สูงอย่างมากทั้ง 2 ปี พบว่ารายละเอียดของหนี้สินซึ่งประกอบด้วย เงินกู้ยืมมีอัตราส่วนสูงใกล้เคียงกับเงินรับฝาก แต่ถ้าหากพิจารณาจากข้อมูลปี 2544-2548 ทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง ซึ่งเป็นแหล่งเงินที่ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ กลับเพิ่มขึ้นไม่มากเท่าที่ควร สหกรณ์จึงควรรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจ ในส่วนนี้ก็จะสามารถทำให้สหกรณ์ มีทุนในการดำเนินธุรกิจที่สูงขึ้น และสามารถลดเงินกู้จากภายนอกได้อีกทาง

อย่างที่ทราบกันดีว่าทุนของสหกรณ์ มีการเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ขณะเดียวกันการเพิ่มของทุนก็ยังเพิ่มในอัตราส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน หากสหกรณ์ ต้องการให้การเติบโตของทุนสูงก็ควรเพิ่มในส่วนของทุนเรือนหุ้น และทุนสำรองให้มากขึ้น เพราะ 2 ส่วนนี้ เมื่อเทียบกับส่วนประกอบอื่นๆ ของทุนจะมีอัตราส่วนที่สูงถึงกว่าร้อยละ 70 สหกรณ์ อาจมีการระดมทุนในโอกาสต่างๆ ของเทศกาล สร้างแรงจูงใจ ฯลฯ เพื่อให้ทุนส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น

จาก เปอร์เซนต์ที่สูงขึ้น ในส่วนอัตรการเติบโตของหนี้สิน ส่วนใหญ่เกิดจากการไปกู้เงินภายนอก เพื่อดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ แต่เมื่อในส่วนของปี 2548 ที่ลดลงอย่างมากเนื่องจากการกู้ที่น้อยลง แม้ว่าการเติบโตของหนี้สินจะหมายถึงการขยายธุรกิจก็ตาม แต่ถ้าอัตราดังกล่าวสูงเกินไป จะส่งผลต่อการชำระแก่เจ้าหนี้ได้ในอนาคต จึงควรควบคุมการเติบโตในส่วนนี้ให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสม

อัตรการเติบโตของธุรกิจสินเชื่อ หากพิจารณาตัวเลขการปล่อยสินเชื่อจากปี 2544-2548 มีมูลค่าดังนี้ 20,223,205 บาท 45,786,710 บาท 60,513,020 บาท 63,067,900 บาท และ 59,093,605 บาท จะเห็นว่าอาจมีบางปีที่ลดลงไปบ้างแต่ภาพรวมก็ยังคงมีการปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ไม่น่าเป็นห่วงเท่าใดนักหากพิจารณาจากมูลค่าดังกล่าว

แต่เมื่อดูกำไรสุทธิแต่ละปี เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 ดังนี้ 2,389,397.25 บาท 3,943,165.30 บาท 5,295,877.39 บาท 4,434,786.51 บาท และ 5,202,516.22 บาท จะเห็นว่าแม้ปริมาณธุรกิจจะเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง 2 ปีหลัง แต่กำไรสุทธิตกลับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย หรือบางปีกลับน้อยกว่าปีก่อน

อัตรการเติบโตของกำไรสุทธิ ไม่ค่อยเติบโตเท่าที่ควร แต่หากพิจารณาโดยดูแต่กำไรสุทธิประจำปี เรียงกันตั้งแต่ปี 2544-2548 มีมูลค่า 2,389,397.25 บาท 3,943,165.30 บาท

5,295,877.39 บาท 4,434,786.57 บาท และ 5,202,516.25 บาท พบว่าเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี 2547 ซึ่งต่ำกว่าปี 2546 เหตุผลอาจเกิดจากการที่สหกรณ์มีต้นทุนสินค้า/บริการ ค่าใช้จ่าย ค่าจัดการดำเนินงานที่มาก ทำให้กำไรไม่สูงเท่าที่ควร แม้ยอดขายจะสูงก็ตาม สหกรณ์ จึงควรดูแลและจัดการในส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สหกรณ์ควรนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ มาปรับใช้กับหนี้ค้างชำระของสมาชิก โดยนำข้อมูลที่วิเคราะห์มาวางแผนประเมิน ติดตามหนี้สินและดอกเบี้ย อีกทั้งปรับอัตราเงินกู้ให้อยู่ในสัดส่วนที่สมาชิกมีความสามารถชำระหนี้ได้และควรให้การศึกษอบรมเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ การบริหารจัดการกับสมาชิก เพื่อสมาชิกจะสามารถนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและสามารถนำส่งคืนเงินคืนแก่สหกรณ์ได้ตามกำหนด โดยอาจแบ่งกลุ่มเข้าให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิก เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร ซึ่งอาจทำให้สมาชิกใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ และส่งผลต่อการชำระหนี้คืน สหกรณ์ควรเน้นให้การระดมทุน ภายในให้สูงขึ้นโดยจะเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงจากการกู้ยืมสถาบันการเงินภายนอกซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระในอนาคต อีกทั้งควรศึกษาตลาดในอนาคตพร้อมทั้งติดตาม แนวโน้มต่างๆ เพื่อที่จะช่วยวางแผนเสนอแนะแนวทางการผลิตของสมาชิกให้ตรงตามความต้องการของตลาดเพื่อลดความเสี่ยงในการชำระหนี้กับสหกรณ์ โดยทั่วไปแล้วธุรกิจทางด้านการเกษตรมักจะประสบกับปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยพิบัติ ต่างๆ สหกรณ์ควรมีมาตรการรองรับ เช่น การขยายระยะเวลาการผ่อนชำระ และปรับลดอัตราดอกเบี้ยเป็นกรณีพิเศษ มีกองทุนช่วยเหลือ หรือ เป็นตัวกลางประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อช่วยเหลือแก่สมาชิกของสหกรณ์ สุดท้ายควรเปิดรับความรู้ใหม่ๆ จากภายนอก เช่น หน่วยงานจากภาครัฐ สถานศึกษา ที่ทำงานวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ สร้างแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา และแนวทางอื่นๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. หากในอนาคตมีผู้สนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวอาจทำการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ที่ขนาดใหญ่เช่นระดับจังหวัด หรือระดับภาค ที่มีประชากรสูง และจำนวนสหกรณ์ที่มากพอแก่การศึกษา

2. นำงานวิจัยที่ได้ในครั้งนี้อมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยด้านสินเชื่อกู้ยืมอื่นๆของ
สหกรณ์การเกษตร เพื่อประยุกต์ใช้กับสหกรณ์ที่มีปัญหาลักษณะเดียวกันและเป็นแนวทางกับผู้ที่
สนใจต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2528. การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- กฤษณะ มาเทียน และ จเรย์ สนประเทศ. 2542. คำบรรยายการบริหารจัดการองค์การธุรกิจสหกรณ์สำหรับฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ. ม.ท.ป.: ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 5 กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กาญจนา ชนานุรักษ์วงศ์. 2530. การบริหารลูกหนี้. ม.ท.ป.: บริษัทปริทรรศน์. หน้า 19.
- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2532. ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักพิมพ์เลขาธิการรัฐสภา.
- จันทร์ศรี สมวิลาส. 2536. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ดวงมณี โกมลทัต. 2528. ธนกิจและการสหกรณ์เพื่อการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณี เชนฮอลต์. 2528. ธนกิจและการบัญชีเพื่อการจัดการสหกรณ์. เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์ทางการเงินของสหกรณ์. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทัศนัย ทรรศรานนท์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระเงินกู้การเกษตรกรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาหางดง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เทียนชัย รัตนคิลก. 2533. ปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. 2538. เศรษฐศาสตร์สหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยงค์ สายประเสริฐ. 2537. การจัดการสหกรณ์ของเกษตรกรผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็ก. เชียงใหม่: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- พสุ สัตถาภรณ์. 2533. การบริหารงานสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พันธุ์ม ดิษยมณฑล. 2530. หลักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์การเกษตร 2(คู่มือ). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดนำถวิลการพิมพ์

- เพชร ชุมทรัพย์. 2530. **วิเคราะห์งบการเงิน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เพลินพิศ สัตย์สงวน. 2534. “การให้สินเชื่อการเกษตรสินเชื่อชนบทในประเทศไทย”. น. 6. ใน
อัมมาร สยามวาลา (บรรณาธิการ). **บทความของธนาคารพาณิชย์**. กรุงเทพมหานคร:
สมานการพิมพ์.
- โยชิน แสงดี. 2531. **การสนทนากลุ่ม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ พิมพ์สารี. 2532. **การวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อการเกษตร:กรณีศึกษาอำเภอ
จอมทองจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรืองวัฒน์ ทองอยู่. 2544. **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร
เมืองปาน จำกัด อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิเชียร อินทชาติ. 2516. **สภาพภาพของสหกรณ์การเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: กองสหกรณ์
การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด. 2546. **แผนกลยุทธ์สหกรณ์การเกษตรแม่ทา จำกัด**. (เอกสารอัด
สำเนา).
- สุชิน ปลื้หะจินดา. 2537. **คำบรรยายการสัมมนาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์.
โครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาสหกรณ์การเกษตรรายจังหวัด ที่จังหวัดแพร่ ระหว่างวันที่
11-15 กรกฎาคม 2537**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สุนทร พลโฮม. 2541. **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอจอมทอง จังหวัด
เชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อรรธรณ รุ่งโรจน์รักษ์. 2523. **วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกของ
ประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำนาจ ชีระวนิช. 2527. **สหกรณ์การเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, กรมศาสนา
- Von Pischke, J.D, D.W. Adams and G. Donald. 1993. **Rural Financial Markets in
Developing Countries**. อ้างถึงใน พิษณุ นิตย์เสมอ. 2530. บทบาท ธ.ก.ส. กับ
ปัญหาหนี้สินเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	นายจักรพันธ์ อารีศรีสบ
วันเดือนปีเกิด	21 มิถุนายน 2520
ประวัติการศึกษา	พศ. 2539 โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม พศ. 2544 ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเกษตร) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	พศ. 2546 นักวิชาการสหกรณ์ พศ. 2548 พนักงาน BY AND BY มหาวิทยาลัยแม่โจ้- ปัจจุบัน